

Ἡ διαφορά μεταξύ
Ἀνατολῆς
καὶ Δύσης.
Ἐπισκόπου Καρπασίας
κ. Χριστοφόρου
Σελ. 400

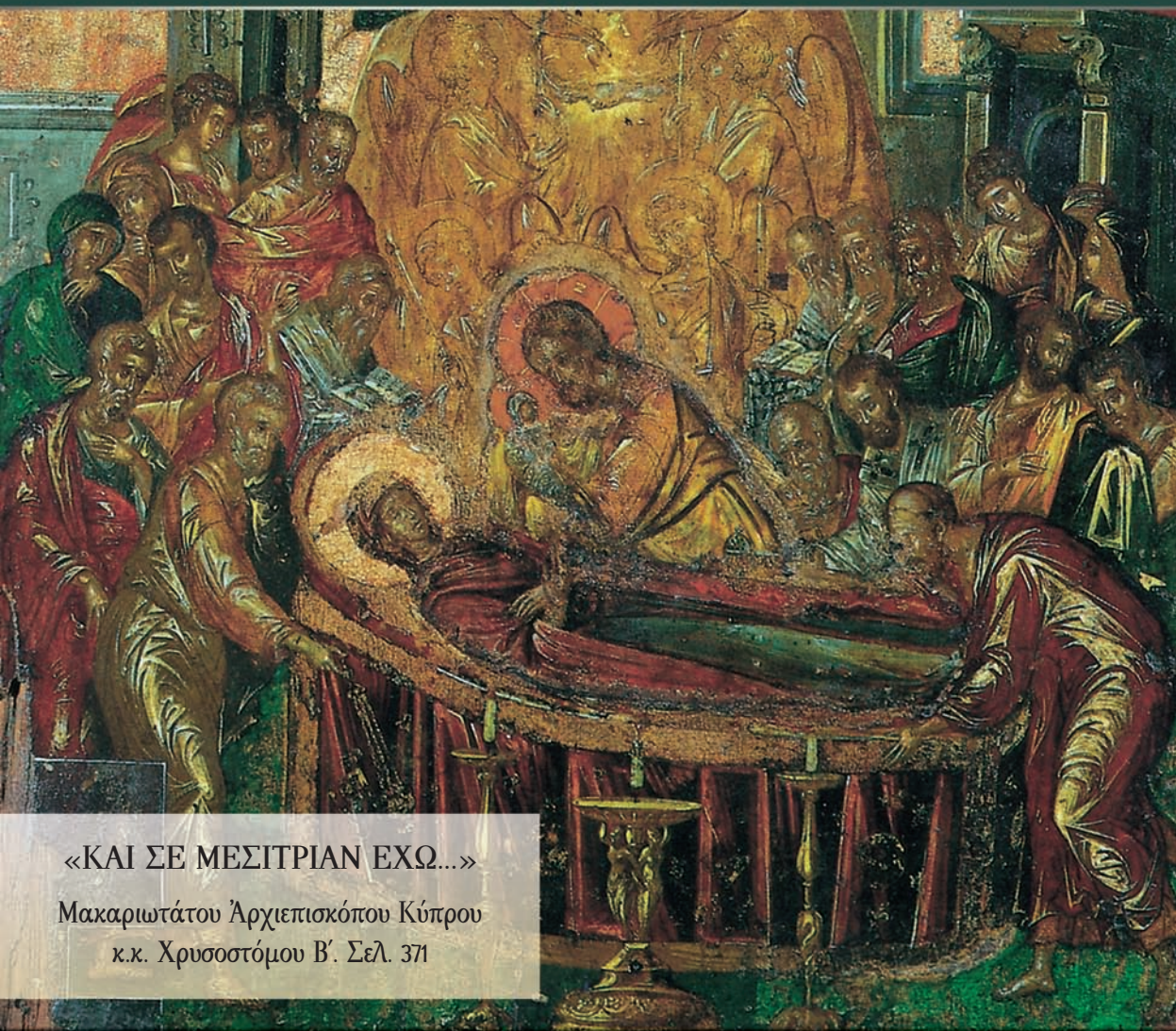

Ὁ Ἐθνομάρτυς
Ἀρχιεπίσκοπος
Κύπρου
Κυπριανός.
Γιάννη
Ἀντωνιάδη
Σελ. 403

«Ἀκολουθίας ἐτυμολογία
ἢ περί συγκροτημένου
σώματος».

Πρωτοπρ. Ἡλία Κουτραφούρη
Σελ. 384

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ Ἐκκλησιαστική

«ΚΑΙ ΣΕ ΜΕΣΙΤΡΙΑΝ ΕΧΩ...»

Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου
κ.κ. Χρυσσοτόμου Β'. Σελ. 371

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ Εκκλησιαστική

ΟΡΘΟΔΟΞΟ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΕΝΤΥΠΟ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ
ΑΠΟ ΤΟ ΓΡΑΦΕΙΟ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ
ΚΑΤΗΧΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ
ΙΕΡΑΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

Διεύθυνση: Τ.Κ. 21130
1502 Λευκωσία

Τηλ. (+357) 22554600

Τηλεομιότυπο (Fax): (+357) 22439074

Ήλεκτρονική διεύθυνση (E-mail):
diafot@cy.net

Λευκωσία

Ιούλιος - Σεπτέμβριος 2009

Έτος 2ο - Τεύχος 8ο

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- «Καί σέ μεσίτριαν ἔχω...»
Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου
Κύπρου κ.κ. Χρυσοστόμου Β'371
- Ἑορτή τῆς Ὁσιομάρτυρος Παρασκευῆς
Δρος Φαίδωνος Παπαδόπουλου.....374
- Κυριακή Η' Ματθαίου
Πρωτοπρ. Γεωργίου Ἀντωνίου.....377
- Κυριακή Γ' Ἐπιστολῶν
Δρος Φαίδωνος Παπαδόπουλου.....379
- Κυριακή πρό τῆς Ὑψώσεως
Πρωτοπρ. Γεωργίου Ἀντωνίου382
- «Ἀκολουθίας ἐτυμολογία
ἢ περί συγκροτημένου σώματος»
Πρωτοπρ. Ἡλίας Κουτραφούρη.....384
- Ἡ ἀρχή τῆς Ἰνδίκτου
Πρωτοπρ. Μιχαήλ Βοσκοῦ388
- Τά ὄνειρα
Μιχάλη Νικολάου392
- Ὁ πολιτικός γάμος
ὡς ποικιλικό πρόβλημα
Πρωτοπρ. Τέλλου Παπαδόπουλου396
- Ἡ διαφορὰ μεταξύ Ἀνατολῆς καί Δύσης
Ἐπ. Καρπασίας κ. Χριστοφόρου400
- Ὁ Ἐθνομάρτυς Ἀρχιεπίσκοπος
Κύπρου Κυπριανός
Γιάννη Ἀντωνιάδη403
- Ὁ ὄσιος Αὐξέντιος
Δρος Γεωργίου Κάκκουρα407
- Ὁ Ἀρχιμ. Ἰωήλ Γιαννακόπουλος
Πρωτοπρ. Σάββα Χατζηϊωνᾶ.....410
- Ἀνανέωση
Ἐλένης Ἀναστασίου415

«Καί σέ μεσίτριαν ἔχω...»

Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου
κ.κ. Χρυσοστόμου Β΄

«Πάσχα τοῦ Καλοκαιριοῦ» ἀποκαλεῖ ὁ εὐσεβής λαός μας τήν ἑορτή τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου τόν Δεκαπενταύγουστο. Πράγματι, εἶναι ἡ μεγαλύτερη καί πιό χαρμόσυνη – μετά τό Πάσχα καί τά Χριστούγεννα – ἑορτή στή συνείδηση τοῦ πληρώματος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἡ Παρθένος Μητέρα τοῦ Θεοανθρώπου, ἀφοῦ μέ ἀπόλυτη ταπείνωση καί σιωπηλή ὑπακοή ἔφερε εἰς πέρας τήν ἀποστολή της, ἀφήνει τόν μάταιο τοῦτο κόσμο καί «μεθίσταται» στήν Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν «ἐν χειρσί τοῦ δι' ἡμᾶς ἐνανθρωπήσαντος... παραθεμένη τήν ψυχίν».

Ὅπως λέγει ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός «αὕτη μου τόν νοῦν ἤλεν

αἰχμάλωτον, τήν γλῶτταν αὕτη ἐλήϊσατο». Δηλαδή, τό μεγαλεῖο τῆς Παναγίας μας, μοῦ αἰχμαλώτισε (στάματῆσε) τόν νοῦ καί μοῦ ἔδωσε τή

γλῶσσα! Εἶναι ἀπίστευτα δύσκολο νά βρεῖ κανεῖς λόγους γιά νά μιλήσει περί τῆς Παναγίας, χωρίς τόν κίνδυνο νά μειώσῃ τό μεγαλεῖο της, ἀντί νά τό προβάλῃ! Γιά νά ξεπεράσουμε λοιπόν αὐτή τήν δυσκολία, θά ζητήσουμε τήν βοήθεια τοῦ μεγάλου διδασκάλου τῆς

τουρκοκρατούμενης Ἑλλάδας, τοῦ ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου – πού συνοψίζει τήν διδασκαλία τῶν πρό αὐτοῦ Ἁγίων Πατέρων – καί τῆς Ὑμνογραφίας τῆς Ἐκκλησίας μας.

Ἀπολύτως καθοριστικός γιά τή σωτηρία τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἦ-

ταν ὁ ρόλος, τόν ὁποῖο διεδραμάτισε ἡ Θεοτόκος μέ τήν ὄλη βιοτή της. Ἄν δέν εἶχε φροντίσει μέ τήν ἀδιάλειπτη προσευχή, τί συνεχῆ νήψη καί ἄσκηση σ' ὄλη τήν διάρκεια τῆς παραμονῆς της στόν Ναό τῶν Ἱεροσολύμων, νά κρατήσει τόν νοῦ της καθαρό ἀκόμα καί ἀπό «φιλόν λογισμόν», κατά τόν ἅγιο Νικόδημο· ἄν δέν εἶχε δεχθεῖ μέ τέλεια ταπεινώση νά συνεργήσει στήν Θεία Οἰκονομία μέ τό «ιδού ἡ δούλη Κυρίου, γενετό μοι κατά τό ρῆμά σου», ὁ Υἱός καί Λόγος τοῦ Θεοῦ δέν θά εἶχε σαρκωθεί. Αὐτό θά σήμαινε ὅτι ἀκόμη ὁ ἄνθρωπος θά κατοικοῦσε «ἐν χώρᾳ καί σκιᾷ θανάτου».

Νά, γιατί ἡ ὀρθόδοξη Ἀγιογραφία ἀπεικονίζει τήν Παναγία μας στήν κόγχη τοῦ Ἱεροῦ Βήματος, ἀνάμεσα στόν τροῦλο τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ, πού συμβολίζει τόν νοητό Οὐρανό καί στό δάπεδο, πού συμβολίζει τήν γῆ. Μᾶς θυμίζει ὅτι εἶναι ἡ «κλίμαξ ἡ ἐπουράνιος δι' ἧς κατέβη ὁ Θεός» καί ἡ «γέφυρα ἡ μετάγουσα τούς ἐκ γῆς πρὸς οὐρανόν». Νά, γιατί τήν ἀποκαλοῦμε, καί «πλατυτέρα τῶν Οὐρανῶν», ἀφοῦ ἐχώρεσε στά ἄχραντα σπλάχνα της τόν ἄπειρο καί πανταχοῦ παρόντα Θεό! Νά, γιατί στήν συνείδηση τῆς Ἐκκλησίας κατέχει, κατά τόν ἅγιο Νικόδημο, «τά δευτερεῖα τῆς Ἁγίας Τριάδος».

Ὁ ἴδιος Ἅγιος –μέ τήν χαρακτηριστική τῆς ἐποχῆς τῆς Τουρκοκρατίας

γλωσσο στόν Ἑλλαδικό χῶρο –λέγει γιά τήν ἀνυπέρβλητη ἀξία τῆς Παναγίας μας: «Ἄν καθ' ὑπόθεσιν ὄλα τά ἐννέα τάγματα τῶν Ἀγγέλων, ἤθελαν κρημνισθοῦν ἀπό τούς Οὐρανοὺς καί γένουν δαίμονες· ἄν ὅλοι οἱ ἀπό τοῦ αἰῶνος ἄνθρωποι, ἤθελαν γένουν κακοί καί ὅλοι νά ὑπάγουν εἰς τήν κόλασιν, χωρίς νά γλυτώσῃ τινάς (κανείς) ἄν ὄλα τά κτίσματα, οὐρανός, φωστῆρες, ἄστρα, στοιχεῖα, φυτά, ζῶα, ἤθελαν ἀποστατήσουν κατά Θεοῦ, νά εὗγουν ἀπό τήν τάξιν των καί νά ὑπάγουν εἰς τό μί ὄν (δηλαδή νά χαθοῦν) μ' ὄλον τοῦτο, ὄλαις αὐταῖς οἱ κακίαις τῶν κτισμάτων, συγκρινόμεναι μέ τό πλήρωμα τῆς ἀγιότητος τῆς Θεοτόκου, δέν ἐδύναντο νά λυπήσουν τόν Θεόν· διατί, μόνη ἡ Κυρία Θεοτόκος, ἦτον ἱκανή νά Τόν εὐχαριστήσῃ κατά πάντα καί διά πάντα, καί νά μὴν Τόν ἀφήσῃ νά λυπηθῆ διά τόν χαϊμόν καί τήν ἀπώλειαν τῶν τόσων καί τόσων κτισμάτων Του, ὅσον ἤθελε Τόν κάμπν νά χαίρῃ ὑπερβαλλόντως, διά λόγου της μόνον»!

Φαίνεται ὑπερβολικό; Καί ὅμως εἶναι ἀληθινό! Διότι μόνον ἡ Ὑπεραγία Θεοτόκος ἀγάπησε ἀσυγκρίτως τόν Θεό ὅσο κανένα ἄλλο κτίσμα Του. Διότι μόνον αὐτή συμμορφώθηκε ὅσο κανείς ἄλλος μέ τό θέλημά Του, ἀφήνοντας τόν ἑαυτό της στήν ἀπόλυτη διάθεσί Του. Μόνον αὐτή ἔγινε ἕνας δεύτερος κόσμος ἀσυγκρίτως

καλύτερος από όλο τον αισθητό και νοητό κόσμο και μόνον αυτή έγινε ικανή, με την άφθαστη ψυχική καλλονή της και τὰ ἄπειρα χαρίσματά της νά δοξάζει αἰωνίως τόν Πλάστη περισσότερο ἀπό ὅλη τήν Δημιουργία!

Πῶς λοιπόν εἶναι δυνατόν νά ἀρνηθεῖ ὁ Κύριος νά εἰσακούσει τήν προσευχή μας, ὅταν προβάλλουμε ὡς μεσίτρια τήν Παναγία μητέρα Του; Αὐτή πού Τόν ἐβάστασε στήν «μακαρία κοιλία» τῆς ἑννέα ὀλόκληρους μῆνες; Πού τὰ ἀγνά της χέρια Τον περιποιήθηκαν στοργικά, ὅταν ἦταν βρέφος; Αὐτήν, πού ὑπέφερε τόσους κόπους γιά νά Τόν μεγαλώσει καί ἡ καρδιά της ἐδοκίμασε τόσο πόνο, βλέποντας τὰ Ἅγια Πάθη Του, σάν νά τήν διαπέρασε ξίφος; Ὑπενθυμίζοντας στόν Κύριο, ὅλα ὅσα ἔκαμε γ' Αὐτόν στήν γῆ ἡ Θεοτόκος, λέγει πάλι ὁ ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης, εἶναι σάν νά Τόν ἐκβιάξεις μέ μία «γλυκυτάτην βίαν» νά σέ εἰσακούσει! Σκεφθήκατε ποτέ ὅτι εἶναι δυνατόν νά ἐκβιάσετε τόν Θεόν; Μᾶλλον ὄχι. Νά ὅμως, πού καί αὐτό ἀκόμη εἶναι δυνατόν χάρι σέ μία γυναίκα! Μία γυναίκα ὅμως «Τιμιωτέραν τῶν Χερουβείμ καί ἑνδοξοτέραν ἀσυγκρίτως τῶν Σεραφείμ». Μία γυναίκα πού ἐπανόρθωσε ὅ,τι μέ τήν ἁμαρτία εἶχε γκρεμίσει ἡ πρώτη γυναίκα. Ὅλοι ἀναγνωρίζουν τήν δύναμη πού ἔχει ἡ προσευχή. Ὁ ἴδιος ἐξάλλου ὁ

Κύριος λέγει: «Πάντα ὅσα, ἂν αἰτήσπετε ἐν τῇ προσευχῇ ὑμῶν, πισεύοντες, λήψεσθε!». Τότε λοιπόν τί χρειάζεται ἡ μεσιτεία τῆς Θεοτόκου, ἀφοῦ καί χωρίς αὐτήν θά λάβουμε αὐτό πού ζητοῦμε; Πολλές φορές, τό πλῆθος τῶν ἁμαρτιῶν μας ἢ ἄλλοτε ἢ ἐπιθυμία τοῦ Κυρίου νά μᾶς παιδαγωγήσει, καθυστεροῦν τήν ἐκπλήρωση τῆς αἰτήσεώς μας. Καί στήν περίπτωση αὐτή χρειάζεται νά χρησιμοποιήσουμε τό πιό ἰσχυρό ὄπλο, πού ἔχουμε, γιά νά «ἐκβιάσουμε» τόν Θεό νά συντομεύσει: τήν μεσιτεία τῆς Παναγίας. Πρέπει δέ νά εἴμαστε βέβαιοι ὅτι «πολλά ἰσχύει δέσεις μητρός πρός εὐμένειαν Δεσπότης».

Οὔτε ἄνθρωπος, οὔτε Ἄγγελος εἶναι ἰκανός νά «προσαγάγῃ ἐγκώμιον ἐπάξιον» στήν Ὑπεραγία Θεοτόκο. Οὔτε μπορεῖ κανείς νά παραστήσει μέ λόγια τήν ὠφέλεια, πού παίρνει ὁ Χριστιανός, ἔχοντας αὐτήν μεσίτρια. Γι' αὐτό καί ἐμεῖς πρέπει νά μὴν ἀφήσουμε ἀνεκμετάλλευτη τήν πηγὴ αὐτῆ τῆς Χάριτος, πού μᾶς ἐδῶρησε ὁ Θεός, φροντίζοντας νά μὴν παραλείπουμε ποτέ στήν προσευχή νά καταφεύγουμε στήν Παναγία μας μέ πίστη, κρᾶζοντας:

«Καί σέ μεσίτριαν ἔχω, πρός τόν φιλόανθρωπον Θεόν· μή μου ἐλέγξῃ τὰς πράξεις, ἐνώπιον τῶν Ἀγγέλων· παρακαλῶ σέ Παρθένε, βοήθησόν μοι ἐν τάχει».

ΕΟΡΤΗ ΤΗΣ ΟΣΙΟΜΑΡΤΥΡΟΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ

Δρος Φαίδωνος Παπαδόπουλου
Θεολόγου

(Γαλ. γ', 23 - δ', 5)

«**23** Πρὸ δὲ τοῦ ἐλθεῖν τὴν πίστιν ὑπὸ νόμον ἐφρουρούμεθα συγκλεκλεισμένοι εἰς τὴν μέλλουσαν πίστιν ἀποκαλυφθῆναι. **24** ὥστε ὁ νόμος παιδαγωγὸς ἡμῶν γέγονεν εἰς Χριστόν, ἵνα ἐκ πίστεως δικαιωθῶμεν. **25** ἐλθούσης δὲ τῆς πίστεως οὐκέτι ὑπὸ παιδαγωγόν ἐσμεν. **26** πάντες γὰρ υἱοὶ Θεοῦ ἐστε διὰ τῆς πίστεως ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. **27** ὅσοι γὰρ εἰς Χριστόν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐεδύσασθε. **28** οὐκ ἐν Ἰουδαίῳ οὐδὲ Ἑλληνι, οὐκ ἐν δούλῳ οὐδὲ ἐλεύθερῳ, οὐκ ἐν ἄρσεν καὶ θήλῳ· πάντες γὰρ ὑμεῖς εἰς ἐστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. **29** εἰ δὲ ὑμεῖς Χριστοῦ, ἄρα τοῦ Ἀβραάμ σπέρμα ἐστὲ καὶ κατ' ἐπαγγελίαν κληρονομοί. **1** Λέγω δέ, ἐφ' ὅσον χρόνον ὁ κληρονομὸς ρῆπιός ἐστιν, οὐδὲν διαφέρει δούλου, κύριος πάντων ὢν, **2** ἀλλὰ ὑπὸ ἐπιτρόπους ἐστὶ καὶ οἰκοδόμους ἄχρι τῆς προθεσμίας τοῦ πατρὸς. **3** οὕτω καὶ ἡμεῖς, ὅτε ἤμεν ρῆπιοι, ὑπὸ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου ἤμεν δεδουλωμένοι. **4** ὅτε δὲ ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυναικός, γενόμενον ὑπὸ νόμον, **5** ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξαγοράσῃ, ἵνα τὴν νόθεσίαν ἀπολάβωμεν».

Ὁ Ἄπ. Παῦλος ἦταν, πρὶν γνωρίσει τὸ Χριστό, συστηματικὸς μελετητὴς καὶ φανατικὸς τηρητὴς τοῦ Μωσαϊκοῦ Νόμου. Ἐξαιτίας αὐτῆς του τῆς ιδιότητος ἦταν σέ θέση νά γνωρίζει, καλύτερα ἀπὸ κάθε ἄλλο, τὴν πνευματικὴ καὶ ποιητικὴ διαφορὰ μεταξύ τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Καινῆς Διαθήκης καὶ μεταξύ τοῦ Νόμου καὶ τῆς Χάριτος. Ἐχοντας ζήσει μέσα στό νομικὸ πνεῦμα καὶ ἔχοντας ὕστερα γνωρίσει σέ βάθος τὸ καινούργιο πού ἔφερε ὁ Χριστός, προσπαθεῖ μέ τίς ἐπι-

στολές του νά βοηθήσει τούς συμπατριῶτες του, ιδίως, ἀλλά καί ὅλους τούς ἀνθρώπους, νά κατανοήσουν πώς ὅλα ὅσα προηγήθηκαν τῆς ἔνσαρκης παρουσίας τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ στόν κόσμο δέν εἶχαν αὐτοτελεῖ σημασία, ἀλλά ἐντάσσονται καί κατανοοῦνται μόνο μέσα στό σχέδιο τοῦ Θεοῦ γιά τή σωτηρία τῆς ἀνθρωπότητας, πού ἐκπληρώθηκε στό πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ. Αὐτή τή μεγάλη ἀλήθεια ὁ Παῦλος τή συνοψίζει μέ τή φράση: «ὁ Νόμος παιδαγωγός ἡμῶν γέγονεν εἰς Χριστόν».

Ὁ Νόμος τοῦ Μωϋσῆ, οἱ γνωστές δηλαδή ἐντολές τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ἦταν, σέ σχέση πρός τήν ἐποχή τους καί πρός τίς νομοθεσίες ἄλλων λαῶν, ιδιαίτερα φιλόφρονες καί πρωτοποριακές. Νοουμένου, ὅμως, ὅτι ἡ διδασκαλία τοῦ Χριστοῦ ἦταν ἀκόμη ἀγνωστη, μποροῦμε νά ποῦμε πώς οἱ ἐντολές αὐτές ἦταν κατάλληλες γιά ἀνθρώπους πού προετοιμάζονταν νά δεχθοῦν τή νέα πίστη. Ὁ Νόμος ἐκεῖνος, μέ τό πλῆθος τῶν ἀπαγορεύσεων, ἀπέτρεπε οὐσιαστικά τούς Ἑβραίους ἀπό τή διάπραξη ἁμαρτημάτων, ὑποδεικνύοντάς τους μέ τόν τρόπο αὐτό τήν ὁδó γιά νά ἀναζητήσουν καί συναντήσουν Αὐτόν, πού τό θέλημά Του ἀποτελεῖ κριτήριο γιά τό τί εἶναι ἢ δέν εἶναι ἐπιτρεπτό.

Τήν ἐποχή τοῦ Νόμου διαδέχθηκε - μέ τή Σάρκωση, τά Πάθη καί τήν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ - ἡ περίοδος τῆς Πίστεως καί τῆς Χάριτος. Τώρα, ὅπως σημειώνει ὁ Ἀπόστολος, δέν εἴμαστε πιά κάτω ἀπό παιδαγωγό, ἀλλά, μέ τό νά δεχθοῦμε τόν Υἱό καί ἀπεσταλμένο τοῦ Θεοῦ, γινόμαστε παιδιά τοῦ Θεοῦ καί, ἐπομένως, κληρονόμοι τῆς Βασιλείας Του.

Ἡ μετάβαση ἀπό τό Νόμο στή Χάρη, μέ τήν πίστη στό Χριστό, σημαίνει οὐσιαστικά τήν πνευματική ὠρίμανση τοῦ ἀνθρώπου καί τοῦ κόσμου. Ἡ ἐπιμονή στήν τήρηση νομικῶν διατάξεων χωρίς τήν προοπτική τῆς ἐλευθερίας καί τῆς ἀγάπης πού πηγάζουν ἀπό τό σταυρό τοῦ Ἰησοῦ, δέν ἔχει θέση στή χριστιανική ζωή καί καταντᾷ στείρα τυπολατρία καί φαρισαϊσμός. Αὐτός πού ἀδυνατεῖ νά κατανοήσει αὐτή τήν πραγματικότητα μοιάζει, σύμφωνα μέ τούς Πατέρες τῆς

Ἐκκλησίας μας, μ' ἐκεῖνον πού προσπαθεῖ νά δεῖ μέ τή βοήθεια ἑνός λυχναριοῦ, τή στιγμή πού ἔχει γιά καλά ἀνατείλει ὁ ἥλιος.

Τό καινούργιο στή ζωή μας δέν σχετίζεται μέ τήν πρόοδο τοῦ χρόνου οὔτε μέ τή ἀλλαγί τῶν ἐξωτερικῶν συνθηκῶν καί καταστάσεων, ἀλλά ὑποδηλώνει τή μεταβολή τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου καί τήν ἔνταξί του στή ζωή τοῦ Χριστοῦ. Ὅπως ἡ ιδιότητα καί τό ἐπάγγελμα ἑνός ἀνθρώπου γίνονται πολλές φορές γνωστά ἀπό τήν ἐνδυμασία του, κατὰ τόν ἴδιο τρόπο ὅσοι μέ τή βάπτισί τους δέχονται τό Χριστό, ὀφείλουν μέ τόν τρόπο τῆς ζωῆς τους νά ὁμολογοῦν τή χριστιανική τους ιδιότητα. Ἐρμηνεύοντας τή φράση «ὅσοι γάρ εἰς Χριστόν ἐβαπτίσθητε, Χριστόν ἐνεδύσασθε», ὁ Μέγας Φώτιος σημειώνει πώς τό ἔνδυμα πού ἀρμόζει στό Χριστιανό εἶναι τό Ἅγιο Πνεῦμα. Γιατί ὅποιος ἔχει Αὐτό, ἡ καρδιά καί οἱ λογισμοί του εἶναι φωτισμένοι καί τό πρόσωπό του εἶναι λαμπερό.

Ἡ ἐν Χριστῷ ἀνακαίνιση τοῦ ἀνθρώπου ἐπιρραεάζει, ὅπως εἶναι φυσικό, καί τίς κοινωνικές δομές καί ἀντιλήψεις. Τό νά γίνουν οἱ ἄνθρωποι «ἕνα» μπροστά στό Χριστό καί νά πάψουν νά ὑπάρχουν διακρίσεις φύλου, φυλῆς καί κοινωνικῆς τάξης εἶναι, ἀσφαλῶς, τό μεγαλύτερο κοινωνικό ὄραμα. Γιά τούς πιστούς, ὅμως, εἶναι τρόπος ζωῆς, ἀφοῦ – κατὰ τόν Ἄπ. Παῦλο – «δέν ὑπάρχει πιά Ἰουδαῖος καί εἰδωλόλατρης, δέν ὑπάρχει δοῦλος καί ἐλεύθερος, δέν ὑπάρχει ἄντρας καί γυναῖκα». Καί ὅπως ἐρμηνεύει ὁ ἅγιος Γρηγόριος Νύσσης: «Δέν ἀλλάζει τό ἐξωτερικό σχῆμα καί ἡ διάπλαση τοῦ σώματος. Γιατί μετά τό Βάπτισμα οἱ σωματικοί χαρακτηῖρες μένουν οἱ ἴδιοι καί ὁ ἄντρας εἶναι ἄντρας καί ἡ γυναῖκα εἶναι γυναῖκα. Κατά τήν ψυχή γίνεται ἡ μεταβολή στό Ἅγιο Βάπτισμα, μέ τήν ἀλλαγί τῆς προηγούμενης κακῆς ζωῆς καί τῶν διεφθαρμένων ἠθῶν καί τή χάραξη τῆς νέας πορείας. Ἔτσι ἀναγνωρίζεται ὁ ἄνθρωπος, πού μόλις ἔχει γεννηθεῖ, καί ἔτσι ξεχωρίζει ὁ καινούργιος ἀπό τόν παλιό».

ΚΥΡΙΑΚΗ Η' ΜΑΤΘΑΙΟΥ

Πρωτοπρ. Γεωργίου Ἀντωνίου
Θεολόγου

(Ματθ. ιδ', 14-22)

«**14** Καὶ ἐξελθὼν εἶδε πολλὴν ὄχλον, καὶ ἐσπλαγγίσθη ἐπ' αὐτοῖς καὶ ἐθεράπευσε τοὺς ἀρρώστους αὐτῶν. **15** ὄψιας δὲ γερομένης προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες ᾽Ερημὸς ἐστὶν ὁ τόπος καὶ ἡ ὥρα ἤδη παρήλθε· ἀπόλυσον τοὺς ὄχλους, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τὰς κώμας ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς βρώματα. **16** ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Οὐ χρειὰν ἔχουσιν ἀπελθεῖν· δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. **17** οἱ δὲ λέγουσιν αὐτῷ· Οὐκ ἔχομεν ὧδε εἰ μὴ πέντε ἄρτους καὶ δύο ἰχθύας. **18** ὁ δὲ εἶπε· Φέρετέ μοι αὐτούς ὧδε. **19** καὶ κελεύσας τοὺς ὄχλους ἀρακλιθῆναι ἐπὶ τοὺς χόρτους, λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀραβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν εὐλόγησε, καὶ κλάσας ἔδωκε τοῖς μαθηταῖς τοὺς ἄρτους οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ὄχλοις. **20** καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν, καὶ ἦσαν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων δώδεκα κοφίνους πλήρεις. **21** οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν ἄνδρες ὡσεὶ πεντακισχίλιοι χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδιῶν. **22** Καὶ εὐθέως ἠγάπησεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον καὶ προάγειν αὐτὸν εἰς τὸ πέραν, ἕως οὗ ἀπολύσῃ τοὺς ὄχλους».

Τρία βασικά μηνύματα μᾶς μεταδίδει τὸ σημερινὸ Εὐαγγέλιο:

Α. Πνεῦμα λιτότητας.

Ἡ τροφή τους, τί μέρα ἐκείνη στὴν ἔρημο, ἦταν λιτή, ἀπλή, χωρὶς ἀφθονία, χωρὶς ποικιλία, χωρὶς καρυκεύματα.

Ἡ λιτότητα εἶναι ἀρετή.

Ἄπλοϊ στὴν τροφή μας. Στὴν ἐνδυμασία μας. Στὴν ἐπίπλωσιν. Στὴ διακόσμηση τοῦ σπιτιοῦ μας. Χωρὶς πολυτέλειες. Χλιδή. Κουφότητα. Ματαιοδοξία.

Τά πλαίσια; Τό μέτρο. Ἡ ὀλιγάρκεια.

Μέ τί λιτότητα θά λύσουμε τά προβλήματα τῆς μόλυνσης τοῦ περιβάλλοντος, τῆς ἀρρώστιας, τῆς ρύπανσης τῶν θαλασσῶν, τήν ἐνεργειακή κρίση.

Β. Ὁ Χριστός προσευχήθηκε, ἐπικαλέστηκε τήν εὐλογία τοῦ Θεοῦ.

Ἐμεῖς; Ζητοῦμε ἀπό τό Θεό νά εὐλογεῖ τήν καθημερινή μας ζωή; Τό φαγητό μας; Τήν ἐργασία μας; Τόν ὕπνο μας; Τήν ἀνάπαυσή μας; Τήν ὥρα τοῦ περιπάτου καί τῆς ψυχαγωγίας μας;

Ὁ Χριστός σφῆζει ὀλόκληρο τόν ἄνθρωπο. Εὐλογεῖ καί ἐξαγιάζει κάθε πλευρά καί κάθε πτυχή του.

Ὅλα πρέπει νά δοξάζουν τό Θεό. Νά ὑπηρετοῦν τό μεγάλο σκοπό τῆς σωτηρίας.

Γ. Τό τρίτο εἶναι τό πνεῦμα τῆς οικονομίας.

Ἔτσι, ὅλοι ἔφαγαν τί μέρα ἐκείνη. Τά περισσεύματα γέμισαν δώδεκα κοφίνια. Δέν χάθηκε τίποτε. Δέν ὑπάρχει θέμα σπατάλης.

Χρειάζεται σεβασμός πρὸς τά ἀγαθά τῆς γῆς. Χρειάζεται νά καταλάβουμε πῶς τά ἀγαθά δέν εἶναι δικά μας, ἀλλά τοῦ Θεοῦ. Νά καταλάβουμε ὅτι εἴμαστε διαχειριστές τῶν ἀγαθῶν. Νά συνειδητοποιήσουμε πῶς δέν μποροῦμε νά τά ἀπολαμβάνουμε ἐγωϊστικά. Νά καταλάβουμε ἀκόμη πῶς καί οἱ ἄλλοι ἔχουν δικαιώματα.

Πολλοί σήμερα πεινοῦν. Ὑποσιτίζονται. Ἔχουν ἀνάγκες. Στεροῦνται.

Μέ τήν οἰκονομία δέν ἐννοοῦμε τήν τσιγγουνιά οὔτε τί φιλαργυρία. Ἐννοοῦμε τήν ἀποφυγή τῆς σπατάλης, τῶν περιττῶν δαπανῶν, τῆς κατάχρησης, τῆς πολυτέλειας.

Χρειάζεται μέτρο. Σ' αὐτό νά στοχεύσουμε.

ΚΥΡΙΑΚΗ Ι΄ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ

Δρος Φαίδωνος Παπαδόπουλου
Θεολόγου

(Α Κορ. δ', 9-16)

«**9** Δοκῶ γὰρ ὅτι ὁ Θεὸς ἡμῶν τοὺς ἀποστόλους ἐσχάτους ἀπέδει-
ξεν, ὡς ἐπιθαρατίους, ὅτι θέατρον ἐγενήθημεν τῷ κόσμῳ, καὶ ἀγγέλοις
καὶ ἀνθρώποις. **10** ἡμεῖς μωροὶ διὰ Χριστόν, ὑμεῖς δὲ φρόνιμοι ἐν
Χριστῷ· ἡμεῖς ἀσθερεῖς, ὑμεῖς δὲ ἰσχυροί· ὑμεῖς ἔνδοξοι, ἡμεῖς δὲ
ἄτιμοι. **11** ἄχρι τῆς ἄρτι ὥρας καὶ πεινῶμεν καὶ διψῶμεν καὶ γυ-
μνητεύομεν καὶ κολαφίζομεθα καὶ ἀστατοῦμεν **12** καὶ κοπιῶμεν
ἐργαζόμενοι ταῖς ἰδίαις χερσὶ· λοιδορούμενοι εὐλογοῦμεν, διωκόμε-
νοι ἀνεχόμεθα, **13** βλασφημούμενοι παρακαλοῦμεν* ὡς περι-
καθάρματα τοῦ κόσμου ἐγενήθημεν, πάντων περίψημα ἕως ἄρτι.
14 Οὐκ ἐντρέπων ὑμῶν γράφω ταῦτα, ἀλλ' ὡς τέκνα μου ἀγαπητὰ
ρουθετῶ **15** εἴην γὰρ μυρρίους παιδαγωγοὺς ἔχητε ἐν Χριστῷ, ἀλλ'
οὐ πολλοὺς πατέρας· ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ εὐαγγελίου
ἐγὼ ὑμῶν ἐγέννησα. **16** παρακαλῶ οὖν ὑμῶν, μιμηταί μου γίνε-
σθε».

Ἡ ιδιότητα τοῦ Ἀποστόλου, τοῦ Μαθητῆ τοῦ Χριστοῦ
καὶ εὐρύτερα τοῦ Ἁγίου θεωρεῖται ἀπὸ τὸν πολὺ κόσμον ὡς
κάτι τό γοπητικὸ καὶ τὰ πρόσωπα πού τὴν κατέχουν μα-
καρίζονται καὶ θεωροῦνται εὐνοημένα ἀπὸ τὸ Θεό. Ἄν, ὅμως,
μελετήσῃ κανεὶς μὲ προσοχὴ τὰ λόγια τοῦ Ἀπ. Παύλου, θά
διαπιστώσῃ πὼς ὁ δρόμος τῶν ἀνθρώπων, πού ἀκολού-
θησαν τὸ Χριστό, δέν ἦταν στρωμένος μὲ ροδοπέταλα, ἀλλὰ
ἀντίθετα ὑπῆρξε ὁδὸς θυσίας καὶ μαρτυρίου. Τόσα πολλὰ
ἦταν αὐτὰ πού ὑπέμειναν, ὄχι μία φορὰ ἢ γιὰ κάποιο χρο-
νικὸ διάστημα, ὄχι σὲ κάποιο μέρος πού πῆγαν γιὰ νά κη-
ρῦξουν, ἀλλὰ σὲ κάθε τόπο καὶ διαρκῶς, ὥστε αὐτὰ τὰ δει-

νά νά γνωστοποιηθοῦν σέ ὅλο τόν κόσμο καί νά προκαλέσουν τό θαυμασμό ἀκόμη καί τῶν ἀγγέλων. Αὐτό ἀκριβῶς σημαίνει ἡ φράση «θέατρον ἐγενήθημεν καί ἀγγέλους καί ἀνθρώπους».

Πολλή θλίψη στούς Ἀποστόλους προκαλοῦσε, ἀσφαλῶς, ἡ συμπεριφορά ἀνθρώπων, πού δέχονταν τήν πίστιν τοῦ Χριστοῦ, ἀλλά εἶχαν τήν ἀντίληψη ὅτι μπορούσαν νά εἶναι συνεπείς στή σχέση τους μέ τό Θεό καί ταυτόχρονα νά ζοῦν μία εὐχάριστη ζωή καί νά δοξάζονται ἀπό τούς συνανθρώπους τους. Σ' αὐτούς ὅλους ὁ Ἄπ. Παῦλος φέρνει ὡς παράδειγμα τόν ἑαυτό του καί τούς ἄλλους Ἀποστόλους, οἱ ὁποῖοι γιά χάριν τοῦ Χριστοῦ δέχονταν νά ἀτιμάζονται, νά δέρονται καί νά περιφρονοῦνται ἀπό τούς ἄλλους ὡς ἀνόητοι. Καί ὅλα αὐτά τά ὑπέμειναν, ὄχι γιατί ἦταν πραγματικά ἀνόητοι, ἀλλά γιατί εἶχαν συλλάβει τό ἀληθινό νόημα τῆς ζωῆς. Ὅπως πολύ εὐστοχα παρατηρεῖ ὁ ἅγιος Γρηγόριος Νύσσης, «ἐκεῖνοι, πού ἀσχολοῦνται μέ τή θεωρία τῶν ἀληθινῶν (πραγμάτων), θεωροῦνται ἀπό τούς ἄλλους τυφλοί ὡς πρὸς τά ὑλικά πράγματα καί ἄμυαλοι, ὅπως ὁ Παῦλος πού καυχίεται, ἐπειδή εἶναι μωρός γιά χάριν τοῦ Χριστοῦ. Γιατί ἡ φρονιάδα καί ἡ σοφία του δέν ἀσχολεῖτο μέ αὐτά πού σ' αὐτή τή ζωή μᾶς ἀπασχολοῦν καί γιά τό λόγο αὐτό ἦταν ἄστεγος καί πεινασμένος, γυμνός καί καταδιωγμένος. Ἀλλά αὐτός πού ἦταν ἔτσι ἐδῶ στή γῆ, δέσποιός ἦταν στόν ἄνω κόσμο. Ἀφοῦ ἀνυψώθηκε μέχρι τόν τρίτο Οὐρανό, ἐκεῖ πού ἦταν ὁ νοῦς του, ἐκεῖ εἶχε στραμμένα καί τά μάτια του, γιά νά βλέπει τά ἀθέατα καί νά εὐφραίνεται μέ τά ἀπόρρητα μυστήρια τοῦ Παραδείσου».

Ὑπάρχουν ἄνθρωποι πού στή ζωή τους ὑπομένουν πολλές θλίψεις, ὄχι γιά χάριν τοῦ Χριστοῦ, ἀλλά γιά διάφορους ἄλλους λόγους. Ἐκεῖνο, ὡστόσο, πού ἀπό πνευματικῆς ἀπόψεως ἔχει σημασία, εἶναι ἡ αἰτία γιά τήν ὁποία ὁ ἄνθρωπος θλίβεται καί προπαντός ὁ τρόπος μέ τόν ὁποῖο ὁ κα-

θένας ἀντιμετωπίζει τίς δυσκολίες καί τούς πειρασμούς. Ὁ Ἄπ. Παῦλος στή ζωή τοῦ εἶχε ὡς πρότυπο τό Χριστό καί γι' αὐτό, ὅπως γράφει στήν Α΄ πρὸς Κορινθίους ἐπιστολή του, ὄχι μόνο δέν γόγγυσε γιά τίς συμφορές πού τόν εὗρισκαν, ἀλλά μέ ἰδιαίτερο ζήλο εὐεργετοῦσε αὐτούς πού τόν περιφρονοῦσαν καί τόν ἀδικοῦσαν.

Τό παράδειγμα τοῦ Ἀποστόλου ἀποτελεῖ ὑποθήκη ζωῆς γιά κάθε Χριστιανό καί εἶναι παράδειγμα ἀληθινῆς ἀγάπης καί τέλειαν ἀνεξικακίας. Ὡς πιστός μιμητής τοῦ Χριστοῦ - πού συγχωροῦσε τούς σταυρωτές Του τί στιγμή, μάλιστα, πού ἔδειχναν στό πρόσωπό Του ὄλη τους τήν κακία - ὁ Παῦλος καλεῖ κι ἐμᾶς στόν ἴδιο δρόμο. Μᾶς καλεῖ νά τόν μιμηθοῦμε, ὅπως ὁ ἴδιος μιμήθηκε τό Χριστό. Καί λέγοντας αὐτά, ἀσφαλῶς, δέν ὑπερηφανεύεται οὔτε περιουτολογεῖ. Ἀντίθετα, ταπεινώνεται, γιά νά ἀποδείξει πώς καί σ' αὐτόν τόν ἄθλιο, ὅπως θεωροῦσε καί ἀποκαλοῦσε τόν ἑαυτό του, ὁ Θεός ἔδειξε τό ἔλεός Του καί τά παθήματά του ἔγιναν αἰτία ἀπό τί μία, γιά νά δοξαστεῖ ὁ Κύριος καί ἀπό τήν ἄλλη, γιά νά ἀποκτήσουν οἱ Χριστιανοί ἀσφαλῆ ὁδηγὸ πρὸς τί σωτηρία. Ἄλλωστε, ὅπως σημειώνει καί ὁ κατεξοχὴν ἑρμηνευτής τοῦ Παύλου, ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, «οἱ καλοὶ δάσκαλοι καθοδηγοῦν τούς μαθητές τους ὄχι μόνο μέ λόγια, ἀλλά προσφέρουν τόν ἴδιο τόν ἑαυτό τους ὡς παράδειγμα πρὸς μίμηση».

Ζώντας σέ μία ἐποχή, στήν ὁποία ἡ ἀνθρώπινη σοφία καί γνώση, ὁ πλοῦτος καί ἡ δόξα, ἡ ἀπόλαυση τῆς ὕλης καί ἡ ἐπιδίωξη τῆς ἀνεσπης ἀποκτοῦν ἰσχύ ἀξιῶν καί χαρακτηρίζουν τό σύγχρονο τρόπο ζωῆς, ὁ Χριστιανός θλίβεται καί δοκιμάζεται. Δέχεται, ὡστόσο, συνειδητά νά θεωρεῖται «μωρός διὰ Χριστόν» καί, μιμούμενος τόν Ἀπόστολο Παῦλο, στρέφει τό νοῦ καί τήν καρδιά του στόν Οὐρανό, ὅπου καί ἡ ἐλπίδα τοῦ βίου μας.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΠΡΟ ΤΗΣ ΥΨΩΣΕΩΣ

Πρωτοπρ. Γεωργίου Ἀντωνίου
Θεολόγου

(*Ιωάν. γ', 13-17*)

«**13** Καὶ οὐδεὶς ἀραβέβηκερ εἰς τὸν οὐρανὸν εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρα-
νοῦ καταβάς, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁ ὢν ἐν τῷ οὐρανό. **14** καὶ καθὼς
Μωϋσῆς ὑψώσε τὸν ὄφιρ ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὑψωθῆναι δεῖ τὸν υἱὸν
τοῦ ἀνθρώπου, **15** ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται ἀλλ'
ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. **16** Οὕτω γὰρ ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε
τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενηῆ ἔδωκερ, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν
μὴ ἀπόληται ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. **17** οὐ γὰρ ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς
τὸν υἱὸν αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον ἵνα κρίνῃ τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σωθῇ
ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ».

Ὁ σύγχρονος κόσμος εἶναι συνηθισμένος στίς ἄμεσες καὶ
βίαιες ἀπαντήσεις.

Ὅταν τὰ δικαιώματά του προσβάλλονται ἢ νομίζει ὅτι
συκοφαντεῖται ἢ καὶ ἀδικεῖται, τότε κραυγάζει. Ἐπιτίθε-
ται. Ἐγκληματεῖ ἴσως.

Εἶναι ὁμως λύση μία τέτοια συμπεριφορᾶ;

Μέ τό Θεό, εὐτυχῶς, δέν συμβαίνει τό ἴδιο. Ἐμεῖς τόν
ἐγκαταλείπουμε. Τόν βλασφημοῦμε μέ τί συμπεριφορᾶ μας.
Τόν χλευάζουμε.

Ἐκεῖνος μᾶς παρακολουθεῖ μέ πονεμένο βλέμμα ψηλά
ἀπό τό Σταυρό Του. Μᾶς συγχωρεῖ. Μακροθυμεῖ. Ὑπομέ-
νει.

Αὐτή ἡ σταθερή ἀγάπη τοῦ Θεοῦ συντρίβει τελικά τήν
ἄρνηση τοῦ ἀνθρώπου. Κάμπτει καί τόν πιό σκληρό διώ-
κτη. Συγκινεῖ καί τόν πιό μεγάλο ἁμαρτωλό.

Ὁ σταυρός τοῦ Χριστοῦ γίνεται ἡ ἀνύψωσί του ἀπό τήν

ἄβυσσο τῆς καταστροφῆς.

Ὁ ἄνθρωπος ἀρνεῖται συνήθως νά δεχθεῖ τήν κλίση τοῦ Θεοῦ. Τή μαρτυρία τοῦ Ἰησοῦ. Ἀντιγράφει τόν Ἰσραηλίτη τῆς ἐρήμου τῆς ἐποχῆς τοῦ Μωϋσῆ.

Ὁ Θεός ἀπαντᾷ μέ τό Σταυρό.

Ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος ἀρνεῖται τό Χριστό. Ἀγνοεῖ τό κήρυγμά Του. Περιφρονεῖ τήν Ἐκκλησία Του. Χλευάζει τήν σ' Αὐτόν πίστη.

Ὁ Χριστός ἀπαντᾷ μέ τό Σταυρό.

Ἐνώπιόν τοῦ ἀπίστου, τοῦ ἀρητιῆ, τοῦ βλάσφημου, τοῦ διώκτη, ὑψώνεται ὁ τίμιος Σταυρός.

Ὁ Σταυρός ἀνυψώνεται ψηλά στά κωδωνοστάσια τῶν ναῶν. Μέσα στά ἀθειστικά μουσεῖα. Στούς δρόμους. Στά καταστήματα. Στά σπίτια.

Στίς σύγχρονες πόλεις τῆς φθορᾶς καί τῆς διαφθορᾶς ὑψώνεται ὁ σταυρός τοῦ Χριστοῦ ἤρεμος. Σιωπηλός. Ἐπιβλητικός.

Αὐτή ἡ σιωπηλή παρουσία τοῦ σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἡ πιό μεγάλη, ἡ πιό εὐγλωττη ἀπάντηση τοῦ Θεοῦ στό δράμα τοῦ σύγχρονου ἀνθρώπου.

Εἶναι ἡ μόνη λύση, γιά νά βγεῖ ἀπό τό ἀδιέξοδο. Κι αὐτό, διότι ὁ σταυρός τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἡ ἀπάντηση τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ πρὸς τόν ἄνθρωπο.

Ὁ Σταυρός, ἔτσι, γίνεται ἡ ἀπόδειξη τῆς σταθερῆς θέλησης τοῦ Θεοῦ γιά τή σωτηρία κάθε ἀνθρώπου.

Ὁ σταυρωμένος Χριστός μέ τ' ἀπλωμένα χέρια, ἀποκαλύπτει τήν ἀγκαλιά τοῦ Θεοῦ Πατέρα πού ἀγαπᾷ ὅλα τά παιδιά Του. Πού λαχταρᾷ νά μή χαθεῖ κανένα.

Μέ τόν τρόπο αὐτό ὁ Σταυρός γίνεται μία δυνατότητα ἐπιστροφῆς γιά τόν καθένα. Μία πρόσκληση σωτηρίας. Ἡ εἴσοδος καί ὁ προθάλαμος τῆς Αἰώνιας ζωῆς. Τό ὄχημα πού ἀνεβάξει τόν ἄνθρωπο ἀπό τήν ἐξορία στήν πατρίδα.

Ἐμεῖς χρησιμοποιοῦμε αὐτό τό ὄχημα;

«Ἀκολουθίας ἑτυμολογία ἢ περί συγκροτημένου σώματος»

Πρωτοπρ. Ἡλία Κουτραφούρη
Θεολόγου

Ἡ λέξη «ἀκολουθία» ἢ τόσο οἰκεία, κρύβει στὴ δομὴ της μιὰ ὑπέροχη θεολογία, ἢ «μάχαιρα» τῆς ὁποίας φθάνει «ἄχρι μερισμοῦ ψυχῆς τε καὶ πνεύματος, ἀρμῶν τε καὶ μυελῶν»¹ καὶ γίνεται κριτικὴ «ἐννοιῶν καὶ ἐνθυμίσεων καρδίας», ὅλων ἡμῶν ποὺ ἔχουμε βέβαια τὴν ἐξωτερικὴ «μόρφωσιν εὐσεβείας», ἀλλὰ, σὲ μικρὸ ἢ μεγαλύτερο βαθμὸ, ἀρνούμαστε τὴ δύναμὴ της στὴν οὐσία².

Ὅλα αὐτὰ θὰ τὰ διασαφήσει εὐθύς ἀμέσως τῆς λέξεως ἢ ἑτυμολογία. Ἡ λέξη «ἀκολουθία» κρύβει στὰ σπλάγχνα της τὸ ἀθροιστικὸ «ἅ» (=μαζὶ, ὅλοι μαζὶ) καὶ τὴ λέξη «κέλευθος» ποὺ σημαίνει ὁδός. Ἐτσι «ἀκόλουθος» εἶναι αὐτὸς ποὺ βαδίζει μαζὶ τὸν ἴδιο δρόμο, ὁ συν-οδός, ὁ συν-οδοιπόρος καὶ ἢ λέξη «ἀκολουθία» ἔχει τὴν πρωταρχικὴ σημασία τῆς «συνοδοιπορίας».

Οἱ ἐκκλησιαστικὲς ἀκολουθίες εἶναι λοιπὸν ἐκκλησιαστικὲς συνοδοιπορίες. Εἶναι συνοδοιπορίες,

διότι κατ' αὐτὲς οἱ πιστοὶ πορεύονται προσευχητικὰ ὅλοι μαζὶ πρὸς στὸν Χριστὸ καὶ τὴν Αὐτοῦ Βασιλεία. Εἶναι ἐκκλησιαστικὲς, διότι αὐτοὶ ποὺ πορεύονται προσευχητικὰ ὅλοι μαζὶ, δὲν πορεύονται ὡς ἄτομα, οὔτε κἂν ὡς ἓνα ἄθροισμα ἀτόμων π.χ. ὡς σύλλογος ἢ ὡς ομάδα ἀλλὰ ὡς σῶμα, ὡς Σῶμα Χριστοῦ, ὡς Ἐκκλησία.

Ἡ τέλεση τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν τῆς Ἐκκλησίας προϋποθέτει τὴ σύναξη τῶν πιστῶν στὸ ναό, ὁ ὁποῖος, ἐπειδὴ ἀκριβῶς εἶναι ὁ τόπος ὅπου πραγματοποιεῖται ἡ συγκρότηση τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ σώματος καὶ ἢ φανέρωση τῆς Ἐκκλησίας, ὀνομάζεται εὐστόχως «ἐκκλησία». Ἡ σύναξη αὐτὴ «ἐπὶ τὸ αὐτὸ» εἶναι κάτι πολὺ σημαντικό, τόσο ποὺ νὰ καθαιρεῖ τὴν δύναμιν τοῦ ἀρχεκάκου ἐχθροῦ, κατὰ τὸν τῆς Ἀντιοχείας Ἰγνάτιο, τὸν καλούμενο καὶ ὄντα θεοφόρο³.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὸν τόπο ἢ τέλεση τῶν ἀκολουθιῶν προϋποθέτει συγκεκριμένο τρόπο, ὁ ὁποῖος, ἀπο-

1. Ἐβρ. δ', 12.

2. Β' Τιμ. γ', 5.

3. «Σπουδάζετε οὖν πυκνότερον συνέρχεσθαι εἰς εὐχαριστίαν Θεοῦ καὶ εἰς δόξαν. Ὅταν

τελώντας καταστάλαγμα μακραι-
ωνης άγιοπνευματικῆς έμπειρίας
τῶν όσίων και θεοφόρων Πατέρων
ἡμῶν, καθορίζεται έπακριβῶς από
τὸ έκκλησιαστικὸ τυπικὸ, πρὸς
σωτηριάν πάντων ἡμῶν εκ τοῦ κιν-
δύνου τῶν αὐθαιρεσιῶν και ὑπο-
κειμενισμῶν.

Ὁ κίνδυνος δὲ αὐτὸς συνίσταται
κυρίως στὸ «καμουφλάρισμα» οὕτως
εἰπεῖν τοῦ ἀτίθασου έγκωκεντρισμοῦ
και τοῦ ναρκισσισμοῦ ένδὸς εκά-
στου ἡμῶν σὲ εκδηλώσεις άτο-
μικῆς εὐσεβείας, πὸ μᾶς απο-
μονώνουν από τὸ εκκλησιαστικὸ
σῶμα και μᾶς αποπροσανατολίζουν
μὲ μία αἴσθησι θρησκευτικῆς συ-
ναισθηματικῆς εὐφορίας, ψευδαί-
σθησι πνευματικῆς έμπειρίας.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο βιώνουμε
τὴν έξις τραγωδία: συνερχόμαστε
στὴν εκκλησία, γιὰ νὰ ένωθοῦμε μὲ
τὴν Ἐκκλησία, ενεργοποιώντας τὸν
εκ τοῦ Μυστηρίου τοῦ Βαπτί-
σματος εκκεντρισμὸ στὸ εκκλη-
σιαστικὸ σῶμα, γιὰ νὰ αποκατα-
στήσουμε εν Χριστῷ τῷ Κυρίῳ
ἡμῶν τὴν ἀπωλεσθεῖσα εν Ἀδάμ τῷ
προπάτορι ἡμῶν ένότητα τῆς αν-

θρώπινης φύσης, τῆς πλασθείσης
κατ' εἰκόνα τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ, τοῦ
έν τρισὶ προσώποις, εν μᾶ δὲ οὐ-
σία και ενεργεία, γιὰ νὰ μεταμορ-
φθοῦμε από άτομα διαλογιζόμενα
ὡς μοναχικὲς μονάδες σὲ πρόσωπα
προσευχόμενα «ὡς εἷς άνθρωπος
κατὰ τὴν περιὸ τοῦ προπάτορος
Ἀδάμ προαιώνιον βουλήν»⁴ τοῦ
Δημιουργοῦ μας και σκοτιζομένου
τοῦ λογιστικοῦ μας, πλανώμενοι
ὑπὸ τοῦ πολεμίου, αἰχμαλωτιζόμενοι
ὑπὸ τῆς φαντα-
σίας, παραμένουμε
έγκλωβισμένοι στὸ
κλουβὶ τῆς άτο-
μικῆς μας εὐσεβεί-
ας, τὴν ψυχολογι-
κοῦ τύπου «κατά-
νυξι», τὴν εκ τῆς
έπιτελέσεως τῶν
θρησκευτικῶν κα-
θηκόντων αὐτοδι-
καίωσι.

Συμπτώματα τῆς νόσου αὐτῆς
τῆς αὐτοάνοσης έχουν επιβεβαι-
ωθεῖ μεταξύ άλλων τὰ έξις: **ἀκαι-
ρες γονυκλισίες**, κατὰ παράβασιν

γὰρ πυκνῶς **ἐπὶ τὸ αὐτὸ** γίνεσθε, καθαιροῦνται αἱ δυνάμεις τοῦ σατανᾶ, και λύετε ὁ
ὄλεθρος αὐτοῦ εν τῇ ὁμοιοῖα τῆς πίστεως» (Ιγνατίου, «Πρὸς Ἐφεσίους XIII» 1). «Ὁ οὖν
μὴ ἐρχόμενος **ἐπὶ τὸ αὐτὸ**, οὗτος ἤδη ὑπερηφανεῖ και έναντὸν διέκρινεν» (Ιγνατίου, «Πρὸς
Ἐφεσίους V», 3). Νὰ σημειώσουμε ὅτι ἡ φράσι «ἐπὶ τὸ αὐτὸ» εἶναι ταυτόσημη μὲ τὴ
Θεία Λειτουργία. Τοσαῦτη γὰρ τῆς ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνάξεως ἡ σημασία.

4. Ἡ φράσι από τὴν Προσευχὴ περι ένότητος τοῦ Γέροντος Σωφρονίου τοῦ Ἑσσεξ.
Βλ. Ἀρχιμ. Σωφρονίου (Σαχάρωφ), «Περὶ Προσευχῆς», εκδ. Ἱ. Μ. Τιμ. Προδρομοῦ, Ἑσσεξ
Ἀγγλίας, 1994, σ. 282.

τῆς διακονικῆς προτροπῆς γιὰ ὀρθία στάση («*Στῶμεν καλῶς...*») καὶ κατὰ περιφρόνησιν διατάξεως τῆς Α΄ Οἰκουμενικῆς⁵, μὴ ἀνταπόκριση στὶς παρακελεύσεις (π.χ. γιὰ κλίση κεφαλῆς «*τὰς κεφαλὰς ἡμῶν τῷ Κυρίῳ κλίνωμεν*»), πληθωρικὰ σταυροκοπήματα, ἀναπετάσεις χειρῶν, κλαυθμηρισμοί, ἀναστεναγμοί, οὐχὶ αὐθόρμητοι, φυσικοὶ καὶ εἰλικρινεῖς ἀλλ' ἐπιτηδευμένοι, ἐπιδεικτικοὶ καὶ ἐνίοτε ὑποκριτικοί, μουρμουρισμοὶ αὐτοσχεδίων ἢ ἄλ-

λων ἀσχέτων προσευχῶν καὶ μάλιστα κατὰ τὶς πιὸ «*ἱερὲς στιγμὲς*» τῆς Θείας Λατρείας πρὸς ἐκπλήρωσιν ἰδίων αἰτημάτων, πνευματικῶν, ὑλικῶν ἢ προληπτικῶν, οὐχὶ συμφαλωδία ἀλλὰ «*προ-ψαλωδία*», μὴ συντονισμὸς μὲ τὸ ρυθμὸ τῆς κοινῆς ἀπαγγελίας (π.χ. «*Πιστεύω*», «*Πάτερ ἡμῶν*», ἀνάγνωσι σὲ ὕφος θεατρικόν, ἐξεζητημένο, συναισθηματικόν καὶ ὄχι σὲ παραδοσιακὰ λογαιοδικό⁶, δῆθεν πρὸς ἀπόδοσιν τῶν νοημάτων καὶ τῶν

5. «*Ἐπειδὴ τινὲς εἰσὶν ἐν τῇ Κυριακῇ γόνυ κλίνοντες, καὶ ἐν ταῖς τῆς Πεντηκοστῆς ἡμέραις, ὑπὲρ τοῦ πάντα ἐν πάσῃ παροικίᾳ φυλάττεσθαι, ἐστῶτας ἔδοξε τῇ ἁγίᾳ Συνόδῳ τὰς εὐχὰς ἀποδιδόναι τῷ Θεῷ*» (Κ' Κανὼν Α΄ Οἰκουμ. Συνόδου). Κατὰ ταῦτα ἡ γονυκλισία ἀντιβαίνει πρὸς τὸν ἀναστάσιμο χαρακτῆρα τῆς Κυριακῆς, τῶν ἡμερῶν τοῦ Πεντηκοσταρίου, ἀλλὰ βεβαίως καὶ κάθε Θείας Λειτουργίας.

6. Σχετικὰ μὲ τὸν λογαιοδικὸ τρόπο ἀναγνώσεως ὁ π. Γεώργιος Μεταλληνὸς σημειώνει «*Ἀκόμη καὶ ὁ τρόπος ἀναγνώσεως τῆς Γραφῆς φανερόναι τὴν ἐκκλησιαστικότητά του. Δὲν διαβάζεται, ὅπως ὁποιοδήποτε διδακτικὸ βιβλίον, μὲ τὸ συνήθη (πεζὸ) τρόπο (ἢ μὲ ἔντεχνο «θεατρικὸν τρόπον»), ἀλλὰ ἄλογα ἰσχυρίζονται ὅτι «λόγος + ὠδή» ἡμίμαλτα, ἂν ἐπιτρέπεται ὁ ὅρος...*» (π. Γ. Δ. Μεταλληνὸς, «*Ἡ θεολογικὴ μαρτυρία τῆς ἐκκλησιαστικῆς λατρείας*», ἐκδ. Ἄρμος, 1996, σ. 133). Πολλὴ σημαντικὴ εἶναι ἐπίσης ἡ ἀναφορὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου Παπαδιαμάντη στὸν ἐκκλησιαστικὸ αὐτὸν τρόπο ἀνάγνωσις: «*Διὰ τῆς πατροπαραδότου ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς ὄχι μόνον τὰ ἱερὰ ἄσματα ἔγιναν προσφιλεῖ καὶ οἰκεῖα εἰς τὴν ἀκοήν, καὶ ἡ γλῶσσα εἰς ἧν ταῦτα εἶναι γεγραμμένα καταληπτή, ὡς ἔγγιστα καὶ εἰς τοὺς ἀγραμμάτους, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τῶν θείων Εὐαγγελίων ῥήματα διὰ τῆς αὐτῆς Μουσικῆς καὶ τοῦ λογαιοδικοῦ αὐτῆς τρόπου κατέστησαν οἰκειότερα εἰς τὴν ἀκοήν, καὶ βαθύτερον πάντοτε εἰσδύουσιν, εἰς τῶν ἀκροατῶν τὰς καρδίας... Ὁ λογαιοδικὸς οὗτος τρόπος τῆς ἀπαγγελίας, εἶναι ἀρχαιότατος ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ εἶναι γνησίως ἑλληνικὸς, ὅπως φαίνεται καὶ εἰς τὰ παλαιὰ δράματα... Οἱ περὶ πάντα ἐπιπόλοιοι καὶ ἀταλαίπωροι νεωτερισταὶ κατέκριναν καὶ τὸ λογαιοδικὸν τοῦτο μέλος καὶ εἶπαν ὅτι τοῦτο εἶναι ἐπίρρινον» δῆθεν καὶ κακόζηλον. Εἴθρον δὲ καὶ τινες καινοτόμους ἱερεῖς, οἵτινες εἰς τὰς εἰσηγήσεις τῶν ξενοφρόνων ἐκείνων, κατήργησαν αὐθαίρετως τὸν λογαιοδικὸν τρόπον καὶ ἀπαγγέλλουσι τὰς περικοπὰς τῶν θείων ῥημάτων δι' ἀπλῆς ἀναγνώσεως. Εἰς τοιοῦτους ἱερεῖς πρέπει νὰ ἀπαγορευθεῖ ἀρμοδίως ἡ καινοτομία αὕτη» (Παπαδιαμάντης Ἀλέξανδρος, «*Ἄπαντα*», τ. Ε', ἐπιμ. Ν. Δ. Τριανταφυλλόπουλος, ἐκδ. Δόμος, Ἀθήνα 1988, σ. 237-238).*

συναισθημάτων, **«προ-εκφωνήσεις»** τῶν ἱερατικῶν ἐκφωνήσεων ἢ καὶ τῶν ἱερατικῶν εὐχῶν, ἀν-ιεροπρεπεῖς, ἀδιάκριτες ἀκαλαίσθητες καὶ **ἐπίμονες ὑποδείξεις «τοῦ Ἰσοῦ» καὶ τῆς μελωδίας** κάποτε καὶ **τοῦ τυπικοῦ** ἐκ μέρους τῶν ψαλτῶν πρὸς τοὺς ἱερεῖς ἢ ἐκ μέρους τοῦ δεξιοῦ χοροῦ πρὸς τὸν ἀριστερόν καὶ ἀντιστρόφως, **περιφρόνησι τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ τυπικοῦ**, εἰσαγωγή ψαλμωδημάτων κατὰ τὸ δοκοῦν, **παραβίασι τῆς δομῆς τῆς Θείας Λειτουργίας**, μὲ μετάθεσι ἢ καὶ ἀποσιώπησι εὐ-χῶν, «κατακρεούρησι» τοῦ **«Κοινωνικοῦ»**, τοῦ τόσο οὐσιαστικοῦ τιμήματος τῆς Θείας Λειτουργίας, μὲ τὴν πραγματοποιίησιν κατ' αὐτὸ τοῦ κηρύγματος χάριν συντομίας, ἢ τὴν ἀνάγνωσι ἐγκυκλίων, συναξαρίων, εὐχῶν εὐλαβείας, ἀνακοινώσεων ἢ καὶ τοῦ προγράμματος τοῦ ναοῦ, **μετάθεσι τῆς μετάδοσις τῆς Θείας Κοινωνίας** στὸ τέλος τῆς Λειτουργίας, στὰ παραπόρτια –φεῦ! ὁ Βασιλεὺς τῶν ὅλων Χριστός- ἐν μέσῳ ὀχλαγωγίας, ἢ **μετάδοσι κατὰ τὴν Ἀπόλυσι καὶ τὴν τέλεσι τῶν Μνημοσύνων**, παντὸς τοῦ λαοῦ ἀκροωμένου μετὰ προσοχῆς, τοῦ

καταλόγου τῶν ὀνομάτων καὶ συχνὰ τῶν ὑποκοριστικῶν τῶν θενέων καὶ μακαριτῶν πρὸς ἐπισήμανσι παραλείψεων καὶ λαθῶν καὶ τὴν ἄμεσι ἔκφρασι πικρόχολων γογγυσμῶν...

Βεβαίως, γιὰ νὰ «ἐκκλησιασθοῦμε», γιὰ νὰ συγκροτηθοῦμε πραγματικὰ σὲ ἐκκλησιαστικὸ σῶμα, γιὰ νὰ γίνουμε Ἐκκλησία, δὲν ἀρκεῖ μιὰ ἐξωτερικὴ τοπικὴ γεινίασι καὶ τροπικὴ συμμόρφωσι.

Ὁ οὐσιαστικὸς ἐκκλησιασμὸς μας προϋποθέτει μιὰ ἀδιάλειπτη νηπτικὴ καὶ ἡσυχαστικὴ προεργασία. Ἡ σύναξι μας στὸ ναὸ ἐν ἐκκλησίᾳ εἶναι ἀλληλένδετη μὲ τὴ σύναξι τοῦ διασκορπισμένου μας νοὸς ἐν τῇ καρδίᾳ. Ἡ μονολόγιστη εὐχή, τὸ «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἐλέησόν με», ὅταν λέγεται ἐκ καρδίας κάθε στιγμῆ, ἐνοποιεῖ τὶς δυνάμεις τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς, καθαίρει τὸν ὅλον ἄνθρωπο ἀπὸ πάσις ἁμαρτίας, αἰτίας δηλονότι κάθε διασπάσεως, διαιρέσεως καὶ διχογνωμίας, καὶ ἐτοιμάζει αὐτὸν πρὸς προσευχητικὴ, δοξολογικὴ καὶ εὐχαριστιακὴ «συνοδοιοπορία», ἐν ἐνὶ στόματι καὶ μιᾷ καρδίᾳ, «σὺν πᾶσι τοῖς ἁγίοις» ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΙΝΔΙΚΤΟΥ

Πρωτοπρ. Μιχαήλ Βοσκοῦ
Θεολόγου

Κτὸ Συναξάριο τῆς πρώτης ἡμέρας τοῦ Σεπτεμβρίου διαβάζουμε: «*Τῆ πρώτῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς Ἀρχὴ τῆς Ἰνδικτοῦ, ἥτοι τοῦ νέου ἔτους*». Ἡ πρώτη ἡμέρα τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους δὲν εἶναι ἡ γνωστὴ μας Πρωτοχρονιά, ἡ πρώτη δηλαδὴ τοῦ Ἰανουαρίου, ἀλλὰ ἡ πρώτη τοῦ Σεπτεμβρίου. Ὅλα τὰ λειτουργικὰ βιβλία τῆς Ἐκκλησίας μας ἀπὸ αὐτὴν τὴ μέρα ξεκινοῦν καὶ καταλήγουν στὴν 31η τοῦ Αὐγούστου. Ὁ μῆνας Σεπτέμβριος λογίζεται ὡς ὁ πρῶτος μῆνας τοῦ χρόνου, γιατί κατ' αὐτόν, ἀφοῦ γίνει ἡ συγκομιδὴ τῶν καρπῶν, ἀρχίζει καὶ πάλι ἡ σπορὰ τῆς γῆς. Γιὰ τὴν Ἐκκλησία ἐπίσης ἀρχίζει καὶ πάλι τὸ πνευματικὸ καὶ κατηχητικὸ ἔργο μετὰ ἀπὸ τὴ σύντομη διακοπὴ τῶν μηνῶν τοῦ Καλοκαιριοῦ.

Γιατί ὅμως ἡ πρώτη ἡμέρα τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους ὀνομάζεται Ἀρχὴ τῆς Ἰνδικτοῦ; Ἡ λέξη «*Ἰνδικτιῶν*» (ἡ ὁποία προέρχεται ἀπὸ τὴ λατινικὴ λέξη *Indictio* καὶ σημαίνει ὄρισμός ἢ διάγγελμα) δηλώνει διάταγμα τῶν Ρωμαίων αυτοκρατόρων, βάσει τοῦ ὁποίου ἐπεβάλλετο στοὺς ὑπηκόους τους ἡ κατ' ἔτος πληρωμὴ γενικοῦ φόρου γιὰ τὴ συντήρηση τοῦ ρωμαϊκοῦ στρατοῦ. Αὐτὸ τὸ διάταγμα ἀνανεωνόταν κάθε δεκαπέντε χρόνια, γιατί τόσα χρόνια διαρκοῦσε ἡ στρατιωτικὴ θητεία τῶν Ρωμαίων πολιτῶν. Ἔτσι καὶ ἡ ἀρίθμηση τῶν ἐτῶν στὴν Ἀρχαία Ρώμη γινόταν ἐπὶ τῆ βάσει τοῦ ἀριθμοῦ τῆς Ἰνδικτιῶνος, ποὺ σήμαινε περίοδο δεκαπέντε ἐτῶν (π.χ. πέμ-
πτο ἔτος τῆς δεκάτης πέμπτῃς Ἰνδικτιῶνος). Οἱ Πατριάρχες τῆς Κωνσταντινουπόλεως παρέλαβαν καὶ χρησιμοποιοῦσαν τὴ λέξη Ἰνδικτιῶν καὶ στὰ δικά τους θεσπίσματα καὶ ἐγκυκλίους, χωρὶς βέβαια νὰ ἀριθμοῦν καὶ τὴν ἀκολουθία τῶν Ἰνδικτιῶνων.

Κατὰ τὴν πρώτη τοῦ Σεπτεμβρίου ψάλλεται στὴν Ἐκκλησία μας ἡ Ἀκολουθία τῆς Ἀρχῆς τῆς Ἰνδικτοῦ, ποὺ εἶναι μὰ μοναδικοῦ κάλλους Ἀκολουθία. Ἐορτάζοντας τὴν Ἐκκλησιαστικὴ Πρωτοχρονιά ζητοῦμε ἀπὸ τὸν Δημιουργὸ τῆς κτίσεως, ὁ Ὅποιος ἔθεσε «*καιροὺς*

καὶ χρόνους ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ», νὰ εὐλογῆσει «τὸν στέφανον τοῦ ἐνιαυτοῦ τῆς χρηστότητός Του», νὰ φυλάττει ἐν εἰρήνῃ τὰ πλήθη τῶν Ὁρθοδόξων, νὰ καταβάλλει τὶς ποικίλες αἰρέσεις, νὰ μᾶς χαρίζει καιροὺς καρποφόρους, εὐκρασίαν ἀέρων καὶ βροχᾶς ἐγκαίρους. Ἡ πρώτη τοῦ Σεπτεμβρίου ὁμως ἔχει καὶ τὸ χαρακτήρα Δεσποτικῆς ἐορτῆς, κάτι τὸ ὁποῖο πολὺ λίγοι γνωρίζουν. Καὶ τοῦτο, γιατί σύμφωνα μὲ τὸ Συναξάριο τῆς ἡμέρας αὐτῆς, ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστὸς εἰσῆλθε κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέρα στὴ Συναγωγὴ τῆς πατρίδας Του τῆς Ναζαρετ καὶ ἔκανε τὸ πρῶτο Του κήρυγμα, στὸ ὁποῖο μίλησε γιὰ τὸ σωτηριολογικὸ Του ἔργο. Τοῦ δόθηκε τὸ χειρόγραφο τοῦ Προφήτη Ἡσαΐα, ὅπως μᾶς διηγείται ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς (Λουκ. δ', 16 κ.έ.), καὶ ἀφοῦ τὸ ξετύλιξε βρῆκε καὶ διάβασε τὸ σημεῖο, ὅπου ἦταν γραμμένα τὰ λόγια: «Πνεῦμα Κυρίου ἐπ' ἐμέ, ὃ εἶνεκεν ἔχρισέ με, εὐαγγελίσασθαι πτωχοῖς ἀπέσταλκέ με, ἰάσασθαι τοὺς συνετριμμένους τὴν καρδίαν ... κηρῶσαι ἐνιαυτὸν Κυρίου δεκτόν». Ὑστερα τύλιξε τὸ χειρόγραφο, τὸ ἔδωσε στὸν ὑπηρέτη τῆς Συναγωγῆς καὶ ἐξήγησε στὸ συγκεντρωμένο πλῆθος ὅτι ἡ προφητεία αὐτὴ βρῆκε τὴν

ἐκπλήρωσή της στὸ πρόσωπό Του. «Σήμερον πεπλήρωται ἡ γραφὴ αὕτη ἐν τοῖς ὠσὶν ὑμῶν».

Ἀπὸ τὴν πλοῦσια καὶ μοναδικῷ κάλλους, ὅπως ἀναφέραμε, ὑμνογραφία τῆς Ἀρχῆς τῆς Ἰνδίκτου ἐπιλέξαμε νὰ σχολιάσουμε σ' αὐτό μας τὸ ἄρθρο τὸ τρίτο Στιχηρὸ Ἰδιόμελο τῶν Αἵνων τοῦ Ὁρθρου τῆς Ἑορτῆς:

«Αἰ πορεΐαί σου ὁ Θεός, αἰ πορεΐαί σου μεγάλαὶ καὶ θαυμασταί· διὸ τῆς Οἰκονομίας σου τὴν δυναστείαν μεγαλυνοῦμεν, ὅτι φῶς ἐκ φωτὸς ἐπεδήμησας εἰς τα-

λαίπωρον κόσμον σου, και την πρώτην άνειλες άρην του παλαιου Αδάμ, ως νυδόκπσας Λόγε, και ήμιν έν σοφία καιρους και χρόνους ύπέθου, του δοξάζειν την παντουργικίν σου άγαθότητα. Κύριε, δόξα σοι».

Δηλαδή: «Οί πορείες σου, Θεέ μου, είναι μεγάλες και θαυμαστές. Γι' αυτό δοξολογούμε τη δύναμη και τὸ μεγαλείο τῆς Οικονομίας σου, γιατί ὡς φῶς ἀπὸ τὸ φῶς κατέβηκες στὸν ταλαίπωρο κόσμο σου και ἀκύρωσες τὴν πρώτη καταρά του παλαιου Ἀδάμ, ὅπως θέλησες, Λόγε του Θεου, και μᾶς ἔδωσες μετὴ σοφία σου καιρους και χρόνους για να δοξάζουμε τὴν ἀγαθότητά σου που δημιούργησε τὰ πάντα. Κύριε, δόξα σε σένα».

Ὁ Πανάγαθος Τριαδικὸς Θεός, ὁ Πατήρ, ὁ Υἱὸς και τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, είναι ὁ δημιουργὸς του σύμπαντος κόσμου ἐκ του μή ὄντος. Αὐτὸς δημιούργησε τὰ πάντα μετὰ ἑνα Του πρόσταγμα μονάχα. Δημιούργημα του Θεου είναι και ὁ χρόνος, ὁ ὁποῖος ἔχει ἀρχή και τέλος, ὅπως και κάθε ἄλλο δημιούργημα. Πριν ἀπὸ τὴ δημιουργία του κόσμου δὲν ὑπῆρχε χρόνος, ὅπως ἐπίσης χρόνος δὲν θὰ ὑπάρχει οὔτε και μετὰ τὴ συντέλεια του κόσμου και τὴ Δευτέρα Παρουσία. Γιατὸ λόγο αὐτὸ σε καμιά περίπτωση ὁ

χρόνος δὲν ἀποτελεῖ για μᾶς τους Χριστιανούς μιὰ ὑπερφυσική ἔννοια, ὅπως ἀποτελεῖ για πολλούς ἄλλους ἀνθρώπους, ἀλλὰ είναι ἀπλῶς και μόνο μιὰ κατηγορία του παρόντος κόσμου, ὅπως είναι και ὁ χῶρος. Ὁ Τριαδικὸς Θεὸς είναι ἔξω και πάνω ἀπὸ τὸ χρόνο, γι' αὐτὸ και ὀνομάζεται ἄχρονος, προαιώνιος και αἰδιος.

Μετὰ τὴ δημιουργία του κόσμου, ὁ Τριαδικὸς Θεὸς δημιούργησε μετὰ ξεχωριστὸ τρόπο τὸν ἄνθρωπο ὡς βασιλέα τῆς κτίσεως και τὸν τοποθέτησε στὸν Παράδεισο τῆς τρυφῆς, δίδοντάς του τὴ δυνατότητα τῆς ἀθανασίας και τῆς αἰώνιας κοινωνίας μαζί Του. Ὁ ἄνθρωπος ὁμως στὰ πρόσωπα των Πρωτοπλάστων Ἀδάμ και Εὔας

ἀπέτυχε νὰ ἀξιοποιήσει σωστὰ αὐτὴν τὴ δυνατότητα, ποὺ τοῦ ἔδωσε ὁ Θεός. Παρέβη τὴν ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ μὲ ἄμεσο ἀποτέλεσμα τὴ διακοπὴ τῆς κοινω- νίας του μὲ τὸ Θεὸ καὶ τὴν ἐκδίωξή του ἀπὸ τὸν Παράδει- σο τῆς τρυφῆς. Ἐκτοτε τὸ ἀνθρώπινο γένος ζεὶ τὴν τραγω- δία τῆς Πτώσεως καὶ βιώνει τὶς συνέπειές της ποὺ εἶναι ἡ φθο- ρά, ἡ ἁμαρτία καὶ ὁ θάνατος. Ὁ χρόνος μετὰ τὴν Πτώση τῶν Πρωτοπλάστων ὑπηρετοῦσε πλέον τὴ φθορὰ, τὴν ἁμαρτία καὶ τὸ θάνατο.

Ὅμως ὁ Πανάγαθος Θεὸς δὲν μποροῦσε ν' ἀφήσει τὸν ἄνθρω- πο ἐγκλωβισμένο σ' αὐτὴν τὴν τραγωδία καὶ ἀπόλυτα ὑποτε- ταγμένο στὴ φθορὰ, τὴν ἁμαρτία καὶ τὸ θάνατο. Γι' αὐτὸ οἰκονό- μησε γιὰ τὴ σωτηρία τοῦ ἀνθρώ- που καὶ τοῦ κόσμου. Οἰκονομία στὴ γλώσσα τῆς θεολογίας ὀνο- μάζουμε τὸ προαιώνιο σχέδιο τοῦ Θεοῦ γιὰ τὴ σωτηρία τοῦ ἀνθρώ- που καὶ τοῦ κόσμου. Πῶς συν- τελέστηκε αὐτή; Μὲ τὴν Ἐναν- θρώπηση, μὲ τὴ Σάρκωση τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ. Τὸ δεύτερο πρόσωπο τῆς Ἁγίας Τριάδος, «*φῶς ἐκ φωτός*» καὶ «*Θεὸς ἀληθινὸς ἐκ Θεοῦ ἀληθι- νοῦ*» κατὰ τὸ Σύμβολο τῆς Πί-

στεως, κατεδέχθη νὰ γίνεῖ ἄνθρωπος, νὰ συλληφθεῖ ἐκ Πνεύματος Ἁγίου στὴ μήτρα τῆς Παρθένου Μαρίας καὶ νὰ γεννηθεῖ μέσα στὰ δεδομένα τοῦ παρόντος ταλαιπώρου κό- σμου. Ἔτσι εἰσῆλθε στὸν πε- περασμένο καὶ πεπτωκότα κόσμο μας ὁ ἄχρονος καὶ προ- αἰώνιος καὶ ἄδιος Θεὸς καὶ μάλιστα μὲ τὸν πιὸ ἐντυπω- σιακὸ τρόπο, γιὰ νὰ σταυρω- θεῖ τελικὰ καὶ νὰ πεθάνει ὑπὲρ τῶν ἡμετέρων ἁμαρτιῶν καὶ ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς καὶ σωτηρίας. Τὸ ἀπο- τέλεσμα ἦταν ν' ἀκυρωθεῖ ἡ πρώτη κατάρρα τοῦ παλαιοῦ Ἀδάμ, ἀφοῦ σχίζεται πλέον τὸ χειρόγραφο τῶν ἁμαρτιῶν μας καὶ νικᾶται κατὰ κράτος μὲ τὸ Σταυρικὸ θάνατο καὶ τὴν Ἀνά- σταση τοῦ Θεανθρώπου ἡ φθορὰ καὶ ὁ θάνατος. Ἐκτο- τε ὁ χρόνος παύει νὰ ὑπηρε- τεῖ τὴ φθορὰ, τὴν ἁμαρτία καὶ τὸ θάνατο, ἀλλὰ μεταμορφώ- νεται κυριολεκτικὰ μέσα στὴ ζωὴ τοῦ ζῶντος Σώματος τοῦ Χριστοῦ, μέσα στὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ γίνεται γιὰ μᾶς τοὺς Χριστιανοὺς χρόνος μετανοίας, χρόνος σωτηρίας, χρόνος συνεχοῦς δοξολογίας τοῦ Θεοῦ.

ΤΑ ΟΝΕΙΡΑ

Μιχάλη Νικολάου
Θεολόγου

Στή ζωή μας, όλοι οί άνθρωποι βλέπουμε χιλιάδες όνειρα.

Δέν ύπάρχει άνθρωπος πού νά μίν εΐδε όνειρο! Όσοι λένε ότι δέν βλέπουν, εΐναι έπειδή δέν τά θυμούνται. Πολλοί συνάνθρωποι μας, έπιρρεπείς σέ προλήψεις καί δεισιδαιμονίες, δίνουν σ' αυτά μεγάλη σημασία καί αναστατώνουν τή ζωή τους. Όταν ξυπνήσουν, άγωνιούν, έξαιτίας τών όνείρων πού εΐδαν, καί γι' αυτό τρέχουν σέ μάντισσες καί όνειροκριτές γιά νά τούς τά έρμηνεύσουν.

Δυστυχώς, τό φαινόμενο αυτό δέν έντοπίζεται μόνο στους ανθρώπους πού ζούν μακράν της Έκκλησίας. Άρκετοί εΐναι οί Χριστιανοί, πού λόγω της άγνοίας τους καί της σχεδόν άνύπαρκτης κατηχίσεώς τους στά της ζωής της Έκκλησίας, άσχολούνται μέ τά όνειρα είτε άπό περιέργεια είτε συστηματικώς, θεωρώντας τα ως μέσο γνώσης του μέλλοντος. Πιστεύουν μάλιστα, ότι ή συστηματική μελέτη τών όνείρων δέν αντίκειται στή χριστιανική πίστη. Άποτέλεσμα αυτού εΐναι ή, άπό μέρους τους, προσφυγή στην Όνειρομαντεία καί στην άποκρυφιστική «Όνειροφιλολογία» (όνειροκριτές κ.ά.) προκειμένου νά τούς έρμηνευθούν τά όνειρα πού βλέπουν. Υπάρχουν επίσης, Χριστιανοί, οί όποιοι θεωρούν ότι όλα τά όνειρα πού βλέπουν εΐναι άποκαλύψεις του Θεού καί τών Άγίων καί ότι οί ίδιοι έλαβαν τό χάρισμα άπό τό Θεό νά τά βλέπουν καί νά τά έρμηνεύουν.

Ποιά εΐναι, όμως, ή προέλευση τών όνείρων;

Η Ψυχολογία προσπάησε στό θέμα αυτό νά δώσει μία έπιστημονική εξήγηση. Σύμφωνα μέ τούς Ψυχολόγους καί τούς Ψυχιάτρους, τά όνειρα εΐναι ένα βιολογικό φαινόμενο. Τό 1/3 του ύπνου τό ξοδεύουμε σ' αυτά. Όνειρευόμαστε στό στάδιο του ύπνου «rem», κατά τό όποιο δέν δουλεύει κανονικά ό έγκέφαλος καί παραλούν οί μύες του σώματος, γι' αυτό εΐναι συγχυσμένα τά όνειρά μας. Η ψυχαναλυτική έρευνα άποδίδει τίς αίτίες τών όνείρων σέ ψυχοσωματικές κινήσεις, έξωτερικούς έρεθισμούς, σέ βιώματα (εικόνες, έντυπώσεις, παραστάσεις, έμπειρίες, μί ίκανοποιηθείσες έπιθυμίες, φοβίες) της καθημερινής ζωής, άκόμη καί του παρελθόντος (παιδικής ήλικίας), πού είτε άπασχολούν έντονα τόν άνθρωπο είτε άπωθήθηκαν

στό λεγόμενο άσυνείδητο καί εύκολα επανέρχονται κατά τή διάρκεια του ύπνου μέσφ των όνειρων.

Σέ όλα αυτά ή Έκκλησία, διά των Πατέρων της, προβάλλει τόν δικό της άγιοπνευματικό καί σωστικό λόγο. Βέβαια, όπου αυτό εΐναι δυνατό, συμπορεύεται καί συνταυτίζεται μέ τά πορίσματα της Έπιστήμης.

Ό Μέγας Βασίλειος γράφει πώς «ή των όνειρων φύσις άσαφής καί πλαγία καί ού μικράς δεομένη τής εκ του νοϋ έντρεχειάς», δηλαδή τά όνειρα ως προς τή φύση τους εΐναι άσαφής καί διαφορούμενα. Ό δέ άγιος Ίωάννης ό Σιναΐτης λέγει ότι «ένύπνιον έστι κίνησις νοός έν άκίνησία σώματος». Όταν, δηλαδή, τό σωμα άκίνητοποιείται κατά τή διάρκεια του ύπνου, ό νοϋς διαρκώς κινείται, όνειρεύεται. Επίσης καί ό άγιος Γρηγόριος ό Νύσσης σημειώνει ότι τά όνειρα αποτελούν φανταστικές κινήσεις του νοϋ του ανθρώπου, κατά τήν ώρα του ύπνου.

Τά όνειρα, κατά τούς Πατέρες, προέρχονται εξαιτίας πολλών παραγόντων: Εΐναι άποτέλεσμα τής φύσεως του σώματος, των έντυπώσεων τής ήμέρας, των λογισμών, των σκέψεων που άποθηκεύονται στό ύποσυνείδητο, των σωματικών αντιδράσεων καί των καθημερινών φροντίδων καί άσχολιών του ανθρώπου.

Άλλα δέ όνειρα εΐναι καρπός των παθών, δηλαδή των «παρά φύσιν» κινήσεων τής ψυχής. Γι' αυτό πολλές φορές μπορούμε νά διακρίνουμε τά πάθη, που μάς κυριεύουν, από τά όνειρα που βλέπουμε. Γιά νά καταλάβουμε, όμως, τά πάθη τής ψυχής μας από τά όνειρα, πρέπει νά έχουμε τό χάρισμα τής διακρίσεως. Π.χ. τά όνειρα που έχουν σχέση μέ τίς τροφές συνδέονται μέ τούς γαστρίμαργους. Κατά τόν όσιο Νικήτα τό Στηθάτο, εάν ή ψυχή εΐναι φιλόυλη καί φιλήδονη, φαντάζεται κτήσεις πραγμάτων, χρημάτων εύπορία ή μορφές γυναικών. Εάν εΐναι φιλάργυρη καί πλεονεκτική «όρα χρυσόν». Εάν εΐναι θυμώδης, βλέπει επιθέσεις θηρίων καί μάχες. Εάν εΐναι κενόδοξη, βλέπει θρόνους, αρχές καί ήγεμονίες. Εάν εΐναι υπερήφανη, βλέπει τόν έαυτό της νά φέρεται σε λαμπρότατα όχήματα. Έπομένως, ή λύτρωσή μας από τά έμπαθη όνειρα συνδέεται μέ τήν κάθαρση τής καρδιάς καί τήν πνευματική άπάθεια.

Υπάρχουν, επίσης, όνειρα, τά όποια εΐναι καθαρή ενέργεια των δαιμόνων. Πολεμοϋν περισσότερο τούς μοναχούς καί δή τούς αρχάριους, γιά νά τούς όδηγήσουν στην άρνηση καί τήν έγκατάλειψη τής ιερής τους εργασίας, τής μοναχικής πολιτείας. Επίσης, κατά τόν άγιο Ίωάννη τό Σιναΐτη, τά προερχό-

μενα από τό διάβολο ὄνειρα ἀπειλοῦν, μεγαλοφρονοῦν καί προκαλοῦν ταραχή καί φόβο. Πολλές φορές μπορεῖ νά δοῦμε στόν ὕπνο μας κρίσεις καί κολάσεις, γιά νά μᾶς κάνουν οἱ δαίμονες σκυθρωπούς, ἔντρομους καί νά ὀδηγηθοῦμε, ἔτσι, στήν ἀπόγνωση. Κατά τόν ἅγιο Διάδοχο Φωτικῆς, τά ὄνειρα εἶναι

«ἐμπαίγματα δαιμόνων». Ὅταν ἀποκτήσουν κυριαρχία σ' ἕναν ἄνθρωπο, τόν ἐμπαίζουν στόν ὕπνο του, τοῦ ἐμφανίζονται πολλές φορές μέ μορφή ἀγγέλου ἢ μάρτυρος καί τοῦ χορηγοῦν «μυστηρίων ἀποκάλυψιν» καί «δωρεάν χαρισμάτων» ἢ ἀκόμη ἐμφανίζονται μέ τί μορφή προφήτου πού τοῦ λέγει δῆθεν τά μέλλοντα. Οἱ δαίμονες, ὡς πνεύματα, εἶναι οἱ ταχύτεροι ταχυδρόμοι. Γιά παράδειγμα, βλέπουν κάποιο συγγενῆ ἢ φίλο πού μᾶς στέλνει γράμμα ἀπ' τό ἔξωτερικό καί πρῖν τό λάβουμε, μᾶς τό ἀναγγέλλουν μέ ὄνειρο, γιά νά φανεῖ δῆθεν τό ὄνειρο προφητικό. Προσπαθοῦν, ἔτσι, νά μᾶς ξεγελάσουν, νά μᾶς παγιδεύσουν στόν ἐγωισμό καί τήν ὑπερφάνεια, γιά νά μᾶς σέρουν στους δικούς τους δρόμους. Θέλουν νά ἀποσπάσουμε τήν προσοχή μας ἀπό τί θύμηση τοῦ Θεοῦ. Νά ἀμελοῦμε τόν πνευματικό μας ἀγῶνα καί νά ψάχνουμε σέ ὄνειροκρίτες τήν ἐξήγηση τῶν ὀνείρων μας, μέ ἀπώτερο σκοπό τήν ἀπώλεια τῆς ψυχῆς μας. Οἱ δαίμονες, ἐπομένως, πολλές φορές φαίνεται ὅτι μᾶς φανερώνουν τά μέλλοντα, ἐντούτοις δέν γνωρίζουν τίποτε προγνωστικῶς. Ἡ πρόγνωση εἶναι ιδιότητα καί δύναμη μόνο τοῦ Θεοῦ.

Οἱ Ἅγιοι δέν ἀρκοῦνται μόνο στήν πιά πάνω διαπίστωση πῶς κάποια ὄνειρα προέρχονται ἀπό τά πάθη μας καί κάποια ἀπό τό διάβολο. Μᾶς δίδουν ταυτόχρονα πρακτικούς τρόπους ἀποφυγῆς τους. Σύμφωνα μέ τόν ἅγιο Ἰωάννη τῆς Κλίμακος, χρειάζεται περιορισμός τῆς τροφῆς, δηλαδή ἡ ἀποφυγή τῆς γαστρωμαργίας. Ἡ προσευχή ἐπίσης πρό τοῦ ὕπνου καί ἡ προσπάθεια νά ἀντικόψουμε τούς ἁμαρτωλούς λογισμούς εἶναι ἕνας καλός ἀντιμετώπισης τῶν ἐμπαθῶν καί διαβολικῶν ἐνυπνίων. Στό φιλόθεο καί σπουδαῖο, στήν ἀρετή, ἄνθρωπο, ἀκόμη καί κατά τί διάρκεια τοῦ ὕπνου, ἡ καρδιά του προσεύχεται ἀδιάλειπτα. Ὁ ἀδιάλειπτως προσευχόμενος καί ἐνύπνια διαβολική ἐπίθεση νά δεχθεῖ, μέ τήν προσευχή ἐξαφανίζει καί ἀποδυναμώνει τό διάβολο.

Ἄλλη κατηγορία ὀνείρων εἶναι αὐτά πού προέρχονται ἀπό τό Θεό καί ὀνομάζονται «ἀποκαλύψεις». Οἱ ἀποκαλύψεις αὐτές ἀφοροῦν σοβαρότατα ζητήματα, προϋποθέτουν τήν ἔσω-

τερική καθαρότητα του ανθρώπου που
 τὰ βλέπει, δηλαδή αυτόν που είναι δοχείο τῆς Θεΐ-
 ας Χάριτος, καὶ ἐνεργοῦνται σέ καιρὸ καθορισμένο ἀπὸ τὸ Θεό. Τὰ θεϊκὰ
 ὄνειρα προξενοῦν χαρὰ καὶ ἀγαλλίαση. Δημιουργοῦν ἔντονη προσευχὴ καὶ
 μετάνοια. Τέτοιες περιπτώσεις ὀνείρων ὑπάρχουν στὴν Ἁγία Γραφή, ὅπως
 γιὰ παράδειγμα ἡ περίπτωση τοῦ Ἰωσήφ τοῦ Μνήστορος, ὁ ὁποῖος μὲ ὄνει-
 ρο-ἀποκάλυψη ἔλαβε ἐντολὴ νὰ μὴ διώξει ἀπὸ τὸ σπίτι του τὴν Παναγία
 καὶ ἐπίσης, μέσῳ αὐτοῦ πληροφορηθῆκε γιὰ τὸν τρόπο τῆς συλλήψεως τοῦ
 Κυρίου μας, τὸ ὄνομα πού θὰ Τοῦ ἔδινε καὶ γιὰ τὴν ἀναγκαστικὴ φυγὴ τους
 στὴν Αἴγυπτο προκειμένου νὰ σωθεῖ τὸ Θεῖο Βρέφος ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ
 Ἡρώδη. Τέτοια ἀποκαλυπτικά ὄνειρα ἀναφέρονται καὶ σέ βίους Ἁγίων, εἶναι
 ὁμως ἐλάχιστα σέ σχέση μὲ τίς ὑπόλοιπες κατηγορίες ὀνείρων πού ἀναφέ-
 ραμε.

Πολλὰ εἶναι τὰ εἶδη ὀνείρων, πολλὰ καὶ τὰ αἷτια πού τὰ προκαλοῦν. Γι' αὐτὸ
 ὁ ἀγωνιζόμενος Χριστιανὸς θὰ πρέπει, Χάριτι Θεοῦ, νὰ τὰ διακρίνει καὶ νὰ ἐξε-
 τάζει τὴν προέλευσὶ τους. Γιὰ ν' ἀποφύγουμε τὸν κίνδυνο τῆς πλάνης, πού
 προέρχεται ἀπὸ τὴν προσωπικὴ μας ἀδυναμία στό θέμα τῆς διακρίσεως τῶν
 ὀνείρων, οἱ Πατέρες συμβουλεύουν νὰ καταφεύγουμε σέ ἔμπειρους πνευματι-
 κούς ὀδηγούς. Μόνο αὐτοὶ μποροῦν νὰ ἐπιχειροῦν τὴ διάκριση τῶν ὀνείρων.
 Μόνο ὁποῖος βιώνει τὴν Ὁρθόδοξη Παράδοση, ὁποῖος ἔχει νοῦν Χριστοῦ καὶ
 ἔχει γευθεῖ τὰ Ἄνω, μπορεῖ νὰ ἐπιχειρήσει τὴ διάκριση τῶν ὀνείρων σ' ἐκεῖνα
 πού προέρχονται ἀπ' τὸ Θεό καὶ σ' ἐκεῖνα πού εἶναι ἀποτέλεσμα σατανικῆς
 ἐνέργειας ἢ σωματικῶν καὶ ψυχολογικῶν ἀντιδράσεων.

Γενικότερα ὁμως, οἱ Ἅγιοι μᾶς προτρέπουν νὰ μὴν ἀσχολούμαστε μὲ
 τὰ ὄνειρα, νὰ μὴν τὰ μελετοῦμε, ὅταν ξυπνήσουμε. Οἱ Πατέρες διδά-
 σκουν τὴν τελεία περιφρόνησὶ τους, γιατί: α) λίγοι ἔχουμε τὸ χάρι-
 σμα τῆς διακρίσεως, διὰ τῆς ὁποίας μποροῦμε νὰ ξεχωρίζουμε κάθε
 φορὰ τὴν προέλευση ἑνὸς ὀνείρου καὶ β) γιὰ νὰ μὴν πλανηθοῦμε
 ἀπὸ τὸ διάβολο, ὄντες ἀπειροὶ στὰ τεχνάσματά του. Πολλοὶ ἄνθρω-
 ποι πού συνεχῶς τὰ ἐξετάζουν, ὀδηγοῦνται σέ μοιραῖα γιὰ τὴν ψυχοσω-
 ματικὴ τους ὑπόστασι λάθη. Ἀρκετοί, μάλιστα, ἀπὸ τὴ συ-
 νεχῆ καὶ συστηματικὴ ἐνασχόληση μὲ τὰ ὄνειρα τρελαί-
 νονται. Κατὰ τὸν ἅγιο Διάδοχο Φωτικῆς, ὁ ἄνθρωπος δέν
 πρέπει νὰ πείθεται ἀπὸ τὰ ὄνειρα. Ἀκόμη καὶ τὰ ἐκ Θεοῦ
 προερχόμενα ἂν δέν τὰ δεχθοῦμε, ἀπὸ φόβο μήπως πλανη-
 θοῦμε ἀπὸ τὸ διάβολο, δέν πρόκειται νὰ ἐξοργιστεῖ ὁ Θεός,
 οὔτε νὰ ἀμαρτήσουμε ἐμεῖς πού δέν ὑπακούσαμε. Ἀντίθετα, ἐπει-
 δὴ γνωρίζει ὁ Κύριος ὅτι εἴμαστε προσεκτικοί, θὰ μᾶς ἐπαινέσει.

Ο ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΓΑΜΟΣ

ΩΣ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΟ
ΠΡΟΒΛΗΜΑ

Πρωτοπρ. Τέλλου Παπαδόπουλου
Θεολόγου - Νομικού

(Μέρος Ε')

Προσπάθεια διερεύνησης
των αιτίων

Όπως αναφέραμε στο προηγούμενο άρθρο, ή από μέρους δύο νέων ανθρώπων επιλογή του πολιτικού γάμου και ή ταυτόχρονη απόρριψη ή μετάθεση σέ μεταγενέστερο του εκκλησιαστικού είναι σύμπτωμα βαθύτερων πνευματικών αιτίων, πού συνήθως ανάγουν τή ρίζα τους στην παιδική, νηπιακή ή ακόμα και έμβρυϊκή ήλικία. Ένα από τά αίτια αυτά είναι οι πολυποίκιλες παρανοή-

σεις πού διαμορφώνονται στή συνείδηση του νέου ανθρώπου έν σχέσει μέ τό νόημα τής πράξεως τής σωματικῆς συνεύρεσης άνδρός καί γυνακός. Στή συνέχεια θά αναφερθοῦμε σέ κάποιες άπ' αυτές τίσ παρανοήσεις, προσπαθώντας νά αναλύσουμε τίν όλη διαδικασία, μέ τίν όποία διαμορφώνονται καί τελικώς έδραιώνονται ως στάσεις ζωῆς. Η άνάλυση αύτή είναι δυνατό νά όδηγήσει τούς ποιμένες, γονείς, παιδαγωγούς κ.λπ. στην έπισήμανση καί έφαρμογή καταλλήλων προληπτικών καί θεραπευτικών παρεμβάσεων.

**Η πρόωρη άφύπνιση καί ή τεχνητή προϊούσα ένεργοποίηση
του γενετισίου ένστίκτου**

Άντιλαμβανόμαστε ότι τό ζήτημα τής πρόωρης άφύπνισης, τής τεχνητής

ένεργοποίησης καί ἐν συνέχειᾳ πρό- κλησης πλασματικῶν ἀναγκῶν καί ἀντιστοίχων μὴ φυσικῶν τάσεων στό σεξουαλικό ἔνστικτο τῶν νέων ἀνθρώπων εἶναι πελώριο, φαίνεται δέ ὅτι ἐκ πρώτης ὄψεως δέν ἔχει ἄμεση σχέση μέ τό ζήτημα τοῦ πολιτικοῦ γάμου. Παρ' ὅλα αὐτά θεωροῦμε ὅτι εἶναι πολύ ἀπαραίτητο, ἔστω καί ἀκροθιγῶς νά τό θίξουμε, καθ' ὅσον, κατά τή γνώμη μας, συνιστᾷ ἕναν ἀπό τούς πιό ἰσχυρούς κρίκους τῆς ἀλυσίδας παρανοήσεων, πού ὀδηγοῦν στήν ἀπαξίωση τῆς μυστηριακῆς διάστασης τοῦ γάμου καί στήν ἀπόρριψη τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ γάμου, ἀπό δύο νέους ἀνθρώπους πού θέλουν νά ἐνώσουν τίς ζωές τους.

Διαγραμματικά ἡ διαδικασία ἀλληλεπίδρασης ἐξωτερικῶν ἐρεθισμάτων ἀπό τί μία, καί ἐσωτερικῶν ψυχικῶν ἀλλοιώσεων ἀπό τήν ἄλλη, πού κορυφώνεται στή διαμόρφωση ἡθους ἔμπρακτης ἄρνησης τῆς περὶ γάμου διδασκαλίας τῆς Ἐκκλησίας, παίρνει τήν ἐξῆς μορφή:

- Πρόωρη ἀφύπνιση τοῦ σεξουαλικοῦ ἐνστίκτου.
- Πληθωρική διοχέτευση «διεγερτικῶν» ἐρεθισμάτων καί πρόκληση ἀντιστοίχων ἰσχυρῶν ἐπιθυμιῶν.
- Προϊούσα ἐμπέδωση τῆς ιδέας ὅτι οἱ σεξουαλικές ἀνάγκες πρέπει, ἄνευ ἠθικῶν ἀναστολῶν, νά ἱκανοποιοῦνται, κατ' ἀνάλογο τρόπο πού πρέπει νά ἱκανοποιοῦνται οἱ ἀνάγκες πού σχετίζονται μέ τό ἔνστικτο τῆς αὐτοσυντήρησης, δηλ. ἡ πείνα, ἡ δίψα κ.λπ.

- Βαθμιαία ἀποδυνάμωση τοῦ αἰσθήματος τῆς αἰδοῦς, τόσο στους ἄρρενες ἐφήβους ὅσο καί στίς νεανίδες, στίς ὁποῖες τό αἶσθημα αὐτό ἔχει μία ἐξόχως ἰδιαίχουσα λειτουργία, ἀξία καί ὁμορφία.

- Ὡς συνέπεια τῶν πιό πάνω, πολλοί νέοι (α) θεωροῦν φυσική καί ἐπομένως οὐδόλως ἐπιλήψιμη (διαστροφή τῆς ἠθικῆς συνείδησης) μία «ὀλοκληρωμένη» σχέση ἀνδρός καί γυναικός, ἡ ὁποία γίνεται ἀπλῶς πρὸς ἀμοιβαῖο κορεσμό βιολογικῶν ἀναγκῶν. (β) Ἐπίσης, αἰσθάνονται ἰσχυρότατη καί σχεδόν ἀκαταμάχητη (λόγω καί τῶν «τεχνητῶν» διεγέρσεων) τήν τάση γιά ἀπόκτηση ἐμπειρίας σεξουαλικῶν πράξεων-σχέσεων. Ἀλλά ἡ ἐμπειρία, ὄντας ἀναπόσπαστα συνδεδεμένη καί μέ τήν σαρκική ἡδονή, ὠθεῖ στήν ἐπανάληψη, ἡ δέ πολλαπλή ἐπανάληψη στήν τελική ἐδραίωση μίας παθολογικῆς κατάστασης ψυχοσωματικῆς ἐξάρτησης (ἀχρηστευση τῆς βούλησης - διαστροφή τοῦ ἐπιθυμητικοῦ τῆς ψυχῆς).

- Μέ ὅλες, λοιπόν, τίς πιό πάνω διεργασίες καί ἀλλοιώσεις τοῦ ψυχισμοῦ τους, (ἄμβλυση τῆς ἠθικῆς συνείδησης, ἀποδυνάμωση τῆς αἰδοῦς, ἐξασθένιση τῆς βούλησης, ἐθισμός στίς σεξουαλικές ἐμπειρίες κ.λπ.) καί ὑπό τό κράτος κυρίως τῶν κοινωνικῶν πιέσεων, ἔρχονται πολλοί νέοι καί νέες ἀντιμέτωποι μέ τό ζήτημα τοῦ γάμου. Ἄν γιά κάποιους λόγους (σχετιζόμενους μέ τούς ἰδίους ἢ τό μέλλοντα - ἢ τή μέλλουσα - σύζυγο) τεθεῖ θέμα τέλεσης μόνον - ἢ

κατ' ἀρχήν - πολιτικοῦ γάμου, ἀντιλαμβάνεται εὐκόλα κανεῖς ὅτι οἱ νέοι αὐτοὶ «ἐλαφρᾶ τῇ καρδίᾳ» θὰ προχωρήσουν στὴν τέλεσή του, χωρὶς νὰ ἔχουν οἰονδίποτε ἠθικό ἐνδοιασμό σχετιζόμενο μὲ τὴν ἀπαξία της, μετὰ τὸν πολιτικό γάμο, πράξης τῆς σωματικῆς συνένυσης. Πράξεις πού αὐτονόητα μποροῦν νὰ διενεργηθοῦν μεταξύ δύο συναινούντων ἀτόμων, οἱ ὁποῖοι καμμία ἀπολύτως ὑπόσχεση δέσμευσης γιὰ τὸ μέλλον δέν ἔχουν δώσει, πολλῶ μᾶλλον, μποροῦν ἐλευθέρως (γιὰ νὰ μὴν ποῦμε «καθηκόντως») νὰ λαμβάνουν χώρα μεταξύ ἀτόμων (ἄνδρός καὶ γυναικός) πού ἔχουν τελέσει πολιτικό γάμο. (Τῆ λέξη «καθηκόντως» τὴ χρησιμοποιοῦμε «κατ' εὐφημισμό». Ὅμως αὐτὴ εἶναι ἡ πραγματικότητα: ἡ, μεταξύ τῶν τελεσάντων πολιτικό γάμο, πράξη τῆς σαρκικῆς συνάφειας ἀπὸ πολλοὺς Χριστιανούς ὄχι μόνον δέν ἀντιμετωπίζεται ὡς ἁμαρτία, ἀλλὰ καὶ θεωρεῖται πράξη ἐπιβεβλημένη, δηλ. καθῆκον!).

**Ἡ περί τοῦ νοήματος τῆς πράξης
τῆς σαρκικῆς συνάφειας ἀνδρός
καὶ γυναικός ἀντίληψη ὡς κριτήριο
ἀπόρριψης ἢ ἀποδοχῆς
τοῦ πολιτικοῦ γάμου**

Ἀναφέρουμε ἓνα (ὑποθετικό μὲν, ἀλλὰ στὴν πράξη συνηθέστατο) παράδειγμα: Ὁ τριανταπεντάχρονος Α, ὡς γνήσιο τέκνο τῆς ἐποχῆς μας, ἔχει ζήσει τὴν ἐφηβικὴ καὶ νεανικὴ του ἡλικία, ὑπὸ οἰκογενειακῆς καὶ κοι-

νωνικῆς συνθηκῆς, οἱ ὁποῖες εὐνόησαν τὴν πρόωγη ἀφύπνιση καὶ ἐν συνεχείᾳ βαθμιαία «ἀποθηρίωση» τοῦ σεξουαλικοῦ ἐνστίκτου. Ὄντας ἤδη οἰονεὶ κορεσμένος σεξουαλικῶν ἐμπειριῶν, σκέφτεται τὸ ἐνδεχόμενο τῆς συναψῆς πολιτικοῦ γάμου ὡς ἐσχάτου ὁρίου ὑποχώρησης στὶς πιέσεις τῆς ἐκ Ρωσσίας ὀρμωμένης φίλης του Β, ἡ ὁποία καὶ ἀπειλεῖ νὰ τὸν ἐγκαταλείψει, ἂν δέν συγκατατεθεῖ. Ἡ Β, δέν ἀρνεῖται τὴ συναψὴ ἐκκλησιαστικοῦ γάμου. Γνωρίζοντας, ὅμως, ὅτι ὁ τελευταῖος ἀπορρίπτεται ἀσυζητητὶ ἀπὸ τὸν Α, ὡς ἄκρως δεσμευτικός, συγκατανεύει στὴν τέλεση τουλάχιστο πολιτικοῦ. Ἐρωτᾶται: Ὁ ἐν λόγῳ νέος, μέσα στὸν ὄλο πῖό πάνω προβληματισμό τοῦ περὶ τῆς ἐπισημοποιήσεως ἢ ὄχι τοῦ δεσμοῦ του μὲ τὴ Β, θὰ συνεκτιμῆσει καὶ τὴν παράμετρο πού σχετίζεται μὲ τὸ ἐρώτημα κατὰ πόσο εἶναι ἠθικά ἐπιτρεπτό, μετὰ τὴν τέλεση πολιτικοῦ γάμου μὲ αὐτὴν, νὰ ἔχει ἢ ὄχι σαρκικὴ συνάφεια μαζί της; Ἡ ἀλλιῶς: Μήπως θὰ ἀπορρίψει τὸ ἐνδεχόμενο τοῦ πολιτικοῦ γάμου, διότι, σύν τοῖς ἄλλοις, θεωρεῖ ὅτι μετὰ ἀπὸ ἐκκλησιαστικό καὶ μόνον γάμο (καὶ ὄχι πολιτικό) θὰ τοῦ εἶναι ἠθικά ἐπιτρεπτό νὰ ἔχει σωματικές σχέσεις μὲ τὴ Β καὶ ἐπομένως, πρὸς τί ἢ ἀχρείαστη ταλαιπωρία τοῦ πολιτικοῦ, ἀφοῦ δέν θὰ τὸν ὀδηγήσει στό ζητούμενο δηλ. στὴν «ὄλο κλήρωση» τοῦ δεσμοῦ του μὲ τὴν Β; Μὲ δεδομένα τὰ ὅσα ἀναφέραμε περὶ τοῦ βίου καὶ τοῦ ἥθους τοῦ Α, τὰ πῖό πάνω ἐρωτήματα προφανῶς

θά φαντάζονται στο μυαλό του ως «άστεια» και «άνοη». Γι' αυτόν ή «όλοκληρωμένη» σχέση είναι αυτόνομη, ανεξαρτήτως ύπαρξης ή μη οποιουδήποτε δεσμού γάμου.

Θά αναφέρουμε ακόμη ένα παράδειγμα (υποθετικό και αυτό, αν και σαφώς λιγότερο σύνθηρες σε σχέση με το προηγούμενο). Η τριανταπεντάχρονη, άγαμη ακόμη, νέα Γ, πιστό και συνειδητό από βρεφικής ηλικίας μέλος της Εκκλησίας και ως εκ τούτου άγνη και άπειρη σεξουαλικών εμπειριών, δέχεται μία άκρως δελεαστική πρόταση. Ο πλούσιος επιχειρηματίας Δ, διευθυντής της εταιρείας όπου εργάζεται, εκτιμώντας τό ήθος, τήν όμορφιά και τή μόρφωσή της, τή ζητά σε γάμο. Όμως ό Δ, επηρεασμένος από τή νοοτροπία πού απέκτησε, ζώντας για πολλά χρόνια στο έξωτερικό, και από κάποιες φοβίες του εμπέδωσαν στήν ψυχή του εμπειρίες σχέσεων με γυναίκες τής νεανικής ηλικίας, θέτει ως όρο στήν Γ, νά συνάψουν κατ' αρχήν πολιτικό γάμο, προκειμένου νά τεθεί σε «δοκιμασία» και σ' όλες τές πτυχές του ό έγγαμος βίος τους και ακολουθώντας, αν ή δοκιμή αποδειχθεί επιτυχής, νά τελεσθεί μ' όλη του τή μεγαλοπρέπεια ό εκκλησιαστικός. Η πρόταση, λόγω και τών εκτάκτων φυσικών και πνευματικών προσόντων του νέου επιχειρηματία, φαίνεται έντόνως θελκτική. Μόνο ίσως μελανό σημείο ή έμμονή του στον, έστω και επί δοκιμαστικής βάσεως, πολιτικό γάμο. Έρωτάται: Η Γ θά ύποκύψει στήν δε-

λεαστική πρόταση; Θά άπωθήσει τους ήθικους ένδοιασμούς και θά ακολουθήσει τά όσα επιτάσσει τό κοινωνικό και οικονομικό της συμφέρον; Απάντηση: Άν ή Γ είναι πράγματι πιστό τέκνο τής Εκκλησίας, πού γνωρίζει, ούχι έγκεφαλικά ή καθηκοντολογικά, αλλά συνειδητά και μ' όλο της τό «είναι» ότι ή σαρκική συνάφεια άνδρός και γυναίκός είναι πράξη ύψιστης σοβαρότητας και αξίας πού δέν γίνεται ούτε «επί δοκιμή» ούτε προς ίκανοποίηση ένστικτωδών αναγκών (όπως ή πείνα και ή δίψα), αλλά μόνο υπό προϋποθέσεις, τών όποιων πρώτη και κύρια και άδιαπραγμάτευτη είναι ή τέλεση εκκλησιαστικού γάμου, τότε ούτε καν υπό όλιγόλεπτη βάση δέν θά θέσει τήν έν λόγω πρόταση γάμου. Ένα σαφές και σταθερό «όχι» θά προτάξει ή Γ στον, κατά τά άλλα συμπαθέστατο και περιπόθητο, για πολλές έμφορούμενες με κοσμικό φρόνημα νεανίδες, ύποψήφιο γαμπρό Δ.

Τό ζητούμενο, λοιπόν, είναι νά «μορφώσουμε» νέους και νεανίδες πού νά έχουν τό ήθος τής Γ, «παντί δέ θεμιτῶ τρόπῳ», νά βρούμε «μηχανισμούς» πού νά έξουδετερώνουν τή δράση όλων εκείνων τών παραγόντων πού συμβάλλουν στήν «έκκόλαψη» νέων και νεανίδων με τή νοοτροπία τών Α, Β και Δ.

Βέβαια, με μία τέτοια πρόταση ανοίγουμε ένα κεφάλαιο τεραστίων διαστάσεων, τό όποιο σε ένα άλλο άρθρο, σύν Θεῶ, θά μπορούσαμε, έν μέρει νά αναπτύξουμε.

Η ΔΙΑΦΟΡΑ ΜΕΤΑΞΥ ΑΝΑΤΟΛΗΣ ΚΑΙ ΔΥΧΗΣ

Ἐπισκόπου Καρπασίας κ. Χριστοφόρου

ΜΕΡΟΣ Β΄

Τό Δυτικό Φρόνημα

Τό Δυτικό φρόνημα ἐκφράζεται κυρίως ἀπό δύο τάσεις: Τήν ἐπιθυμία γιά ἐξουσία καί ἡδονή καί τόν πόθο τῆς ἀπόκτησης δύναμης καί νοήματος τῆς ζωῆς μέσα ἀπό τήν γνώση.

Ἔτσι, σήμερα παρατηροῦμε νά ἐπικρατοῦν ἀφ' ἑνός ἡ ἐπιθυμία τῆς ἡδονῆς καί ἀφ' ἑτέρου ὁ πόθος τῆς κατάκτησης τῶν πάντων διά τῆς γνώσεως, δηλαδή τῆς ἐπιστήμης.

Πράγματι αὐτό τό ὁποῖο σήμερα ἐπικρατεῖ στήν Εὐρώπη εἶναι ὁ εὐδαιμονισμός, ἡ ἀκολασία μέ ἐπίκεντρο τήν ἡδονή, ὁ ἀτομικισμός, ἡ ἰσχύς διά τῆς ἐπιστήμης καί μέσα ἀπό ὅλα αὐτά ἡ ἀθεία. Ὑπεύθυνοι ἢ καλύτερα συνυπεύθυνοι ὁ Πάπας (Ρωμαιοκαθολικισμός) καί ὁ Λούθηρος (Προτεσταντισμός). Ὁ μέν ὕψωσε τόν ἑαυτό του στή θέση τοῦ Θεοῦ μέ τό ἀλάθητο, μέ ἀποτέλεσμα κέντρο τῶν πάντων νά εἶναι ὁ ἄνθρωπος Πάπας, ὁ δέ μέ τήν ἀπολυτοποίηση τῆς γνώσης ἐπέ-

βαλε τόν ἀτομικισμό, δηλαδή ἔθεσε μέ ἄλλο τρόπο ὡς κέντρο τῶν πάντων τόν ἄνθρωπο. Γι' αὐτό καί ὁ π. Ἰουστίνος Πόποβιτς σοφά τονίζει ὅτι «ἀμφοτέρα (ἡ ἐπιθυμία τῆς δόξας καί ἡ ἐπιθυμία τῆς γνώσης) ἀνθρώπινα».

Τέκνο καί τῶν δύο αὐτῶν τάσεων, τό ὁποῖο στήν οὐσία κατάργησε καί τόν Παπισμό καί τόν Προτεσταντισμό ἢ μάλλον εἶναι ἡ ἐξέλιξη καί τῶν δύο, εἶναι ἡ Ψυχολογία, ἡ ὁποία ἀνοιξε διάπλατα τόν δρόμο γιά τήν Παραψυχολογία καί τόν Ἀποκρυφισμό (Βλέπε περισσότερα Ἀρχιμ. Χριστοφόρου Τσιάκκα (νῦν Ἐπισκόπου Καρπασίας), «*Ἡ Νέα Ἐποχή στό Φῶς τῆς Ὁρθοδοξίας*», ἔκδοσις Ἱερᾶς Μονῆς Τροοδιτίσσης, 1998, σελ. 33 καί ἐξῆς. Τοῦ ἰδίου, «*Ἐγκυκλοπαιδικό Λεξικό Θρησκευτῶν καί Αἰρέσεων, Παραχριστιανικῶν, Παραθρησκευτικῶν ομάδων καί σύγχρονων Ἰδεολογικῶν Ρευμάτων*», ἔκδοσις Ἱερᾶς Μονῆς Τροοδιτίσσης, 2002, λίμματα Ψυχολογία, Παραψυχολογία, Ἀποκρυφισμός).

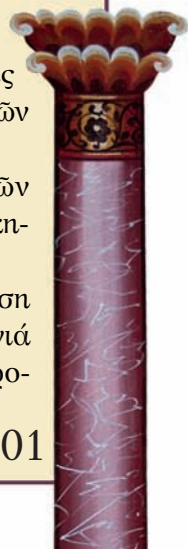
Ἡ Ψυχολογία, ἡ ὁποία ἀνατράφηκε μέσα σ' ἓνα ἀνθρώπινο καί αἰρετικό κατασκευάσμα, διά τῶν ἐκπροσώπων της ἐπέβαλε μέσα

στήν Ευρωπαϊκή κοινωνία τρεις βασικές τάσεις, οι οποίες έγιναν σχεδόν κυρίαρχες. Η πρώτη προερχόταν από τον Freud και στηριζόταν πάνω στην αρχή της «θέλησης για ήδονή». Δηλαδή είχαμε την απολυτοποίηση της ήδονης στην ζωή του ανθρώπου. Η δεύτερη τάση είχε ως έκφρασή τον Adler και στηριζόταν πάνω στην αρχή της «θέλησης για δύναμη». Τα πάντα εξαρτιόνταν από την ενεργοποίηση των απεριόριστων δυνάμεων του ανθρώπου. Η τρίτη τάση, η οποία εκπροσωπείται από τον Victor Frankl, στηριζόταν πάνω στην αρχή της «θέλησης για νόημα». Παρ' ότι η τρίτη τάση φαίνεται να έχει κάποια καλύτερη βάση, εντούτοις ο ίδιος ο Frankl, υποστηρίζει ότι «και η θέληση για ήδονή και η θέληση για δύναμη είναι παράγωγα της γνήσιας θέλησης για νόημα». Τις τάσεις αυτές εκμεταλλεύθηκαν οι αίρέσεις και δημιούργησαν την λεγόμενη Παραψυχολογία και Ψυχολατρεία. Έδω προέπει να τονίσουμε ότι η Ψυχολογία, κυρίως σε κλινικές περιπτώσεις, μπορεί να προσφέρει κάποια ανακούφιση στον άνθρωπο, αλλά δεν μπορεί να τον βοηθήσει να βγει από τα υπαρξιακά του αδιέξοδα. Και τουτό, διότι η βοήθεια του Ψυχολόγου είναι ανθρώπινης τάξεως. Αυτός έχει ως πρότυπό του τον άνθρωπο της πτώσεως, τον οποίο απολυτοποιεί· δεν λαμβάνει καθόλου υπ' όψη του τον παράγοντα άμαρτία, ούτε τον απασχολεί η

συμφιλίωση με τον Θεό. Μερικοί μάλιστα υποστηρίζουν, ότι «άμαρτία είναι να πιστεύεις ότι άμαρτάνεις». Ουσιαστικά, λοιπόν, ο άνθρωπος φεύγει από τον Ψυχολόγο αλύτρωτος, κουβαλώντας ολόκληρη την ενοχή που τον καταπιέζει και του στερεί την «έν Χριστώ ελευθερία».

Όλες αυτές οι τάσεις επέφεραν μέσα στον άνθρωπο και κατ' επέκταση σ' ολόκληρη τη δυτική κοινωνία τρομακτικές αλλαγές και επιπτώσεις. Μερικές από αυτές είναι οι εξής:

- Η αυτονομία του ανθρώπου.
- Η φιλαυτία.
- Η απολυτοποίηση της άμαρτίας και της ήδονης.
- Η ειδωλολατρία μ' ένα σύγχρονο-μοντέρνο τρόπο.
- Ο υπαρξιακός φόβος.
- Η ανασφάλεια και άβεβαιότητα.
- Τό άγχος και τά ποικίλα ψυχολογικά προβλήματα.
- Ο πόθος για αναγνώριση και καταξίωση.
- Η αποδυνάμωση του μυστηρίου - κοῦ χαρακτήρα της Ἐκκλησίας και μεταβολή της σ' ένα κοινωνικό-ανθρώπινο ὄργανισμό.
- Ο άποχρωματισμός της αἰθεντίας με τίν ἰσοπέδωση τῶν πάντων.
- Η αυτοματοποίηση τῶν πάντων και ἡ ἄρνηση τῆς ἀσκητικῆς ζωῆς.
- Η στροφή πρὸς τίν γνώση τῆς ἀπόκρυφης ἐπιστήμης, γιά νά λύσει ὁ ἄνθρωπος τά προ-

βλίματά του.

- Ἡ ἀναζήτηση τῆς εὐκόλης ἀπόκτησης δύναμης καί ἐξουσίας.

- Οἱ εὐκόλες λύσεις τῶν προβλημάτων.

Ἔλα ὅσα ἀναφέραμε πρὸ πάνω συνθέτουν τὸν Εὐρωπαϊκὸ τρόπο ζωῆς, ὁ ὁποῖος φαίνεται ξεκάθαρα ὅτι ἄρχισε νὰ διαμορφώνει καὶ τὸν δικὸ μας τρόπο ζωῆς. Ἐάν κοιτάξουμε τοὺς ἑαυτοὺς μας καὶ γύρω μας, θὰ δοῦμε ὅτι κυρίαρχα στοιχεῖα εἶναι ὁ εὐδαιμονισμὸς, ἡ ἡδονή, ἡ ἀθεία καὶ γενικά ὁ Οὐμανισμὸς (Ἀνθρωπισμὸς). Ὁ Χριστὸς καὶ ἡ πίστιν Του ἀποτελοῦν τὰ διακοσμητικὰ στοιχεῖα πλέον τῆς ζωῆς μας. Συνεπῶς, πρέπει νὰ μελετήσουμε σὲ βάθος τὸν Δυτικὸ τρόπο ζωῆς καὶ τὸν Ὁρθόδοξο τρόπο ζωῆς, γιὰ νὰ μπορούμε νὰ διακρίνουμε τίς παγίδες καὶ νὰ μείνουμε πιστοὶ στὶς παραδόσεις τῶν ἁγίων μας.

Στὴν συνέχεια θὰ ἤθελα νὰ ἀναφέρω κάποια χαρακτηριστικὰ παραδείγματα, τὰ ὁποῖα θὰ δείξουν τὴν τεράστια διαφορὰ μεταξύ τῶν δύο παραδόσεων καὶ τοὺς κινδύνους πού κυφοροῦνται ἀπὸ τὴν υἱοθέτησιν τῆς Δυτικῆς Παραδόσεως.

1. Κέντρο τῆς Ὁρθόδοξης Ἀνατολῆς ἦταν ἡ κοινότητα γιὰ τὰ χωριά, καὶ γιὰ τίς πόλεις ἡ ἐνορία, ἡ ὁποία καὶ πάλιν λειτουργοῦσε ὡς κοινότη-

τα. Ἀντίθετα, στὴν Δύση δόθηκε ἔμφραση στὴν ἀστική κοινωνία μὲ ἐπίκεντρο τίς βιομηχανικὲς πόλεις, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ χαθεῖ ἡ κοινωνικότητα καὶ νὰ ἐπικρατεῖ ἡ ἀπρόσωπη πολιτεία.

2. Στὴν Ὁρθόδοξην Ἀνατολή κέντρο τῆς κοινότητος ἦταν ἡ Ἐκκλησία, ἡ ἐνορία, τὸ Μοναστήρι, ὁ ἱερός Ναός. Ὅλα τὰ προσωπικά, οἰκογενειακά, κοινωνικά γεγονότα τῆς ζωῆς τῶν ἀνθρώπων ἦταν συνδεδεμένα μὲ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ζωὴν, κάτι, τὸ ὁποῖο ἔδιδε νόημα καὶ σκοπὸν στὰ γεγονότα αὐτά. Ἀντίθετα, στὴν Δύση κέντρο τῆς ζωῆς γίνεται τὸ ἐργαστάσιον γιὰ τοὺς πτωχοὺς καὶ ἡ διάνοση γιὰ τοὺς πλουσίους. Ἐνῶ στὴν Ἀνατολή ἡ πολιτικὴ καὶ κοινωνικὴ ζωὴ, ἡ ψυχαγωγία, ὁ χορὸς, τὸ τραγούδι, ἡ παιδεία καὶ τὸ δίκαιον ἦταν συνδεδεμένα μὲ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ζωὴν, στὴν Δύση συνέβαινε ἀκριβῶς τὸ ἀντίθετον.

3. Ἐνα ἄλλο σημεῖον, σὲ ὁποῖον φαίνεται ἡ τεράστια διαφορὰ, εἶναι ὁ συνεργατισμὸς καὶ οἱ συντεχνίες, μέσα ἀπὸ τὰ ὁποῖα καλλιεργεῖται ἕνας γνήσιος ἀνθρωπισμὸς. Ἀντίθετα, στὴν Δύση ἔχουμε τὰ συνδικάτα, τὰ ὁποῖα ἔχουν ὡς βασικὴν τοὺς ἐπιδίωξιν τὸν ταξικὸν διαχωρισμὸν τῶν ἀνθρώπων, σὲ πλουσίους (οἱ ὁποῖοι θεωροῦνται οἱ εὐλογημένοι τοῦ Θεοῦ) καὶ σὲ πτωχοὺς (οἱ ὁποῖοι πρέπει νὰ ὑπηρετοῦν τοὺς πλουσίους).

(Συνεχίζεται)

Ο Εθνομάρτυς Αρχιεπίσκοπος Κύπρου Κυπριανός

Γιάννη Άντωνιάδη
Θεολόγου

Ο Αρχιεπίσκοπος Κύπρου Κυπριανός γεννήθηκε τό 1756 στό χωριό (τότε) Στρόβολος, κοντά στή Λευκωσία. Σέ μικρή ηλικία μπήκε δόκιμος στό μοναστήρι τοῦ Μαχαριᾶ, ὅπου ἔμαθε τά πρῶτα γράμματα. Ἀργότερα μετακινήθηκε στό Μετόχι τοῦ μοναστηριοῦ στό Στρόβολο καί ἔτσι εἶχε τήν εὐκαιρία νά φοιτᾶ στήν «Σχολή Ἑλληνικῶν Γραμμάτων καί Μουσικῆς», στή Λευκωσία. Τό 1783 χειροτονήθηκε διάκονος καί ἀπεστάλη μαζί μέ τό θεῖο του, Ἀρχιμανδρίτη Χαράλαμπο, στή Μολδοβλαχία γιά ἔρανο ὑπέρ τῆς Μονῆς Μαχαριᾶ. Στίς Παραδουνάβιες Ἡγεμονίες παρέμεινε συνολικά 19 χρόνια. Ἐκεῖ χειροτονήθηκε ἱερομό-

ναχος καί φοίτησε σέ ἑλληνική σχολή τοῦ Ἰασίου.

Ἐπέστρεψε στήν Κύπρο τό 1802, ὅπου μετά ἀπό σύντομη διαμονή στό μοναστήρι τοῦ Μαχαριᾶ καί στό Μετόχι του στό Στρόβολο, ἔγινε Οἰκονόμος στήν Ἱερά Ἀρχιεπισκοπή. Τό 1810 χειροτονήθηκε Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου καί ἀνέλαβε τό δύσκολο ἔργο τῆς ἐξόφλησης τῶν ὑπέρογκων χρεῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς.

Ἀπό τίς πρῶτες διαπιστώσεις τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κυπριανοῦ ἦταν ἡ ἔλλειψη παιδείας γιά τοὺς ἑλληνοπαῖδες τῆς Κύπρου. «Ἡ Κύπρος», ἔλεγε, «πάσχει μέγαν αὐχμόν (μεγάλη στέρση) παιδείας καί ἔλλειψιν ἑλληνικῶν μαθημάτων, τά ὅποια εἶναι

τό μόνον μέσον ὅπου στολί-
ζουσι τόν ἀνθρώπινον νοῦν». Ἔτσι, ἰδρύει τό 1812 τήν «Ἑλληνικὴν Σχολήν», ἡ ὁποία ἐπρόκειτο τό 1893 νά ἀνε-
λχθῆι στό γνωστό μας Παγ-
κύπριο Γυμνάσιο.

Ταυτόχρονα, ἐνίσχυσε
τά μοναστήρια, φρόντισε
τήν καταπολέμησι τῆς
ἀκρίδας καί συνέβαλε
στήν εἰσπραξὴ τῶν φό-
ρων τῶν Ὀθωμανικῶν
ἀρχῶν κατὰ τέτοιο τρό-
πο, ὥστε νά ἀποφεύ-
γονται οἱ βιαιότητες
τους εἰς βάρος τῶν Χρι-
στιανῶν. Ἐπίσης, κα-
τόρθωσε νά βελτιώσῃ
τά οικονομικά τῆς

Ἀρχιεπισκοπῆς.

Στό μεταξὺ εἶχαν ἀρχίσει ἤδη νά
φυσοῦν οἱ «κρυφοὶ ἀνέμοι» τοῦ Ἀγῶ-
να τοῦ Ἔθνους γιά τήν Ἐλευθερία
του. Οἱ ἀνέμοι αὐτοὶ ἔφεραν στήν Κύ-
προ διαπρεπῆ μέλη τῆς Φιλικῆς
Ἐταιρείας καί ἄλλους ἀγωνιστές γιά
ἐπαφές μέ τοπικούς παράγοντες καί
ἰδιαίτερα μέ τόν Ἀρχιεπίσκοπο Κυ-
πριανό.

Σέ μία τέτοια ἐπίσκεψη, ὅπως
ἀναφέρει στά «Ἀπομνημονεύματα
τῶν, κατὰ τό 1821 ἐν τῇ νήσῳ Κύπρῳ,
τραγικῶν σκηνῶν» ὁ Γεώργιος Κη-
πιάδης, ὁ ἀνώτερος κλῆρος καί πολ-
λοὶ προύχοντες τοῦ νησιοῦ «ἐμνή-
θησαν τὰ τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας ὑπὸ
μελῶν αὐτῆς ἐπὶ τοῦτο εἰς Κύπρον
κατελθόντων. Οὓς ὁ Ἀρχιεπίσκοπος

Κυπριανός φοβηθεὶς νά ξενίσῃ ἐν τῇ
Ἀρχιεπισκοπῇ μίποτε λάβῃσι περὶ
αὐτῶν ὑπονοίας, ἐξένισεν ἐν τινι δω-
ματίῳ τῆς παρακειμένης Ἑλληνικῆς
Σχολῆς».

Τό 1820 ἔδωσε στόν Φιλικό Δι-
μήτριο Ἰπατρο, πού τόν ἐπισκέ-
φθηκε, ὑπόσχεσι γιά οικονομική
βοήθεια. Τόν Ὀκτώβριο τοῦ ἴδιου
ἔτους, ὁ Ὑψηλάντης ἔστειλε τό συ-
νεργάτη του Ἀντώνιο Πελοπίδα νά
παραλάβῃ τή «γενναία εἰσφορά»
τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, στέλλοντάς του,
μαζὶ μέ τίς εὐχαριστίες του, καί τό
συνθηματικό μῆνυμα ὅτι «ἡ ἔναρξι
τοῦ σχολείου ἐγγίξει», ὑπονοώντας
τόν ἐπικείμενο ξεσπικωμό. Ἡ Φιλική
Ἐταιρεία εἶχε ἀποφασίσει, αὐτὴ καθ'
ἑαυτὴ ἡ Κύπρος, νά μὴν ἀναλάβῃ
ἔνοπλο ἀγῶνα, λόγω κυρίως τῆς γε-
ωγραφικῆς τῆς θέσης, ἀλλὰ νά πε-
ριοριστῆι σέ ὕλική βοήθεια. Ταυτό-
χρονα κάλεσε τόν Ἀρχιεπίσκοπο «νά
σκεφθῆι πῶς νά διαφυλάξῃ τό ποι-
μνίό του ἀπὸ τοὺς ἐκεῖ ἐχθρούς».

Ἐνα μῆνα μετὰ τήν ἔναρξι τῆς
Ἐπανάστασης, ἐκδόθηκε σουλτανικό
διάταγμα γιά τόν ἀφοπλισμό τῶν χρι-
στιανῶν τῆς Κύπρου, πού ἐκτελέ-
στηκε χωρὶς ἀντίστασι. Ὁ Ἀρχιεπί-
σκοπος μέ ἐγκύκλιό του, πού θυμί-
ζει ἀνάλογη ἐνέργεια τοῦ Πατριάρχῃ
Γρηγορίου Ε', καλοῦσε τοὺς Ἕλληνας
νά ὑπακούσουν καί νά παραμείνουν
ἡρεμοὶ καί ἀδρανεῖς. Πέραν τῆς ἐγκυ-
κλίου, ἔδωσε καί διαβεβαιώσεις στόν
κυβερνήτη τῆς Κύπρου Κιουτσούκ
Μεχμέτ γιά τὴ νομιμοφροσύνη τῶν
Ἑλλήνων.

Παρά τις προσπάθειες του Αρχιεπισκόπου να διαφυλάξει τήν ειρήνη στό νησί, οί τουρκικές αρχές ἦταν ἀποφασισμένες νά προχωρήσουν σέ ἐνέργειες ἐκφοβισμού τοῦ λαοῦ. Μέ ἀφορμή προκηρύξεις πού διένεμε στή Λάρνακα ὁ Ἀρχιμανδρίτης Θεοφύλακτος Θυσέας, ὁ Κιουτσούκ κατήγγειλε στήν Ὑψηλή Πύλη ὅτι οί Ἕλληνες Κύπριοι ἐτοίμαζαν Ἐπανάσταση, ὑποβάλλοντας ταυτόχρονα καί κατάλογο προγραφῶν ἐπιφανῶν προσώπων. Τότε, ὁ σουλτάνος Μαχμούτ ὁ Β΄ ἐξέδωσε Σουλτανικό Φιρμάνι, μέ τό ὁποῖο παραχωροῦσε τήν ἄδεια στόν Κουτσιοῦκ Μεχμέτ «νά παιδεύσει διά κεφαλικῆς τιμωρίας» ὅλους τοὺς ἐνόχους καί νά δημεύσει τίς περιουσίες τους, **παρεκτός ἂν ἀπαρηνηθοῦν τήν πατρῶα πίστι τους καί ἐξισλαμιστοῦν.**

Ὁ Κουτσιοῦκ Μεχμέτ προχώρησε, μέ δόλιο τρόπο, σέ συλλήψεις, δημεύσεις περιουσιῶν καί ἐκτελέσεις. Ἦταν φανερό ὅτι οί Τοῦρκοι ἤθελαν νά ἀφήσουν ἀκέφαλη τήν Κυπριακή Ἐκκλησία καί τό λαό ὀρφανό ἀπό ἐκκλησιαστικούς ἡγέτες, ἔρμαιο στά χέρια τους.

Ἀξίζει νά σημειωθεῖ, ὅτι μετά τήν ἀνάγνωση ἀπό τόν Κουτσιοῦκ Μεχμέτ τῆς καταδικαστικῆς ἀπόφασης πού ἀφοροῦσε τήν ἐκτέλεση τῶν Προκρίτων καί Ἀρχιερέων, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κυπριανός ἀπιθύνη ἓνα μνημειώδη καί ἀπαράμιλλο σέ σθένος λόγο πρὸς τόν Τοῦρκο Διοικητή: «Ὅποιοι εἴσθε σεῖς, καί τί ζητεῖτε ἀπό τεσσάρων ἤδη αἰῶνων εἰς τὰς Ἑλληνικᾶς

ἡμῶν χώρας, ὡς βδέλλαι ἐκμυζῶντες τό αἷμα μας, καί ὡς δαίμονες τῆς κολάσεως κατατυραννοῦντες τά πτωχά σώματά μας; Ὅποιοι εἴσθε σεῖς, οἱ δίκην τίγρεων εἰσβαλόντες εἰς τό ποῖμνιον τοῦ Κυρίου καί κατασπαράσσοντες τὰς σάρκας τῶν ἀθῶων προβάτων Του; Τρέφεσθε ἐκ τῶν ἀχιζόντων ἀπό τοῦ αἵματος σπλάγγνωντων! Τά πονηρά πνεύματα κρημισθήσονται καί αὐθις εἰς τά σκότη τοῦ Ἄδου καί ἐξαφανισθήσονται ἀπό προσώπου τῆς γῆς, καί ὁ Σταυρός ὑψωθήσεται.... Χριστέ μου! Τώρα ἐννοῶ ποῖα μαρτύρια ἐδοκίμασας, ὅταν ὑβρίζεσο καί ἐρραπίξεσο ὑπὸ τῶν δημίων Σου! Θεέ μου, ἐνδυνάμωσόν με, ὅπως πῖω τό ποτήριον τοῦτο ἐν χριστιανικῇ ὑπομονῇ καί θείᾳ καρτερίᾳ, χάριν τοῦ Μεγάλου Ὀνόματός Σου καί τοῦ πολυπαθοῦς

Ἔθνους μου! Ἡ ἡμέρα τῆς θανατώσεώς μου θά εἶναι ἡ ἐνδοξότερα τῆς ζωῆς μου» (Ἀρχιεπ. Κύπρου Κυπριανός. Ὁ Μάρτυρας τῆς Πίστεως καί τῆς Πατρίδος, ἔκδ. Ἰ. Μ. Μαχαῖρα 2008, σελ. 18).

Τὴν 9η Ἰουλίου ἄρχισε ἡ μεγάλη σφαγή τῶν Ἀρχιερέων καί τῶν Προκρίτων τοῦ νησιοῦ. Πρῶτοι ἀποκεφαλίσθηκαν οἱ Μητροπολίτες: Πάφου, Κιτίου καί Κυρηνείας. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κυπριανός ὀδηγήθηκε τελευταῖος στό μαρτύριο καί κατὰ τὴν ὑπόσχεση τοῦ Κουτσιοῦκ δέν ἀποκεφαλίστηκε, ἀλλά κρεμάστηκε ἀπὸ μιά συκαμινιά τῆς πλατείας τοῦ Σεραγιοῦ. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἀρνεῖται τὴν εὐκόλη λύση τῆς φυγῆς καί προτιμᾷ τὸ θάνατο χάριν τοῦ ποιμνίου του ὡς ὁ «Καλὸς Ποιμὴν». Ἀφοῦ εὐλόγησε τὸ σχοινὶ τῆς ἀγχόνης, προσευχόμενος, στράφηκε πρὸς τὸ δῆμιό του λέγοντάς του: «*Ἐκτέλεσον ἤδη, τὴν προσταγὴν τοῦ ἀπηνούς κυρίου σου...*». Τὸν ἐπόμενον χρόνον ὁ Σουηδὸς ἐπισκέπτης Μπέργκρεν, περιγράφοντας τὴ σφαγὴ, ἔγραψε ὅτι «*ἡ Παναγία ντύθηκε παντοῦ στὰ μαῦρα, πολλὰ σπίτια ἦταν πιτσιλισμένα μὲ αἷμα*».

Τὸ πλεόν ἀξιοπρόσεκτο ὅμως ἀπὸ τὸ θάνατο τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κυπριανοῦ εἶναι τὸ γεγονός ὅτι δέχθηκε τρεῖς φορές πρόταση ἀπὸ τὸν Κουτσιοῦκ Μεχμέτ νὰ ἀλλάξει τὴν πίστη του μὲ ἀντάλλαγμα τῆ ζωῆς του καί ἀρνῆθηκε. Μὲ αὐτὸ τὸν τρόπο ἀδιαμφισβήτητα κατατάσσεται στὴ χο-

ρεία τῶν **Νεομαρτύρων τῆς Ἐκκλησίας μας**. Μπορεῖ, πιστεύουμε, ὁ καθένας νὰ φανταστεῖ τίς συνέπειες πού θά εἶχε γιὰ τὸ σύνολο τοῦ ἑλληνικοῦ ὀρθόδοξου χριστιανικοῦ πληθυσμοῦ τῆς Κύπρου τυχόν διαφορετικὴ στάση τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κυπριανοῦ στὴν πρόταση αὐτὴ τοῦ Κουτσιοῦκ!

Ἡ στάση αὐτὴ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κυπριανοῦ ἐνέπνευσε καί τὸν ποιητὴ μας Βασίλη Μιχαηλίδη νὰ ἀφιερῶσει

ἓνα ποίημα-ἔπος σ' αὐτόν, μὲ τὸν τίτλο «Ἡ 9η Ἰουλίου». Σ' αὐτό, παρουσιάζεται ὁ Ἀρχιεπίσκοπος νὰ ἀπαντᾷ θαρραλέα στὶς ἀπειλές τοῦ Τούρκου κυβερνήτη τῆς Κύπρου περὶ ἀφανισμοῦ τῶν Ρωμῶν, διασφύζοντας ταυτόχρονα καί τὴν ἐθνικὴ μας ἀξιοπρέπεια:

*«Ἡ Ρωμοσύνη ἐν φυλῇ συνό-
ττῆ τῆς γῆς,
κανένας ἐν ἐβρέθηκεν γιὰ νὰ
τὴν ἤξηλείψῃ,
κανένας γιὰτί σιέπει τὴν πού
τά ἦν ὁ Θεός μου.*

*Ἡ Ρωμοσύνη ἐν νὰ χαθῆ, ὄντας
ὁ κόσμος λείψῃ».*

Ο ΟΣΙΟΣ ΑΥΞΕΝΤΙΟΣ

Δρος Γεωργίου Κάκκουρα
Θεολόγου

Τίς πληροφορίες για τόν «ὄσιο καὶ θεοφόρον πατέρα ἡμῶν Αὐξέντιον τόν θαυματουργόν» βρίσκουμε στό συναξάρι τῆς πρώτης ἔντυπης ἔκδοσης Ἀκολουθιῶν Κυπρίων Ἀγίων τοῦ 1779. Πρόκειται γιά τό ἔργο: «Ἀκολουθία τῶν ὁσίων Ἀναστασίου, Χαρίτωνος, Αὐξεντίου καί Κενδέα, τοῦ Ἀποστόλου καί Εὐαγγελιστοῦ Λουκά, τοῦ ἁγίου Δημητρίου Κυθήρης καί Κωνσταντίνου μάρτυρος. Νῦν πρῶτον ἐκδοθεῖσαι σπουδῆ μέν καί δαπάνη τοῦ Μακαριωτάτου καί Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου πάσης Κύπρου κυρίου κυρίου Χρυσάνθου. Δι' ἐπιστασίας δέ τοῦ Κυπριανοῦ Ἀρχιμανδρίτου, διορθωθεῖσαι τε ὡς οἶον, ὑπό τοῦ ἱεροδιακόνου Ἀνθίμου, τῶν Κυπρίων. Ἐνετίσιν 1779».

Ὅπως καί ὁ συναξαριογράφος τῆς Ἀκολουθίας ἀναφέρει, οἱ πληροφορίες γιά τόν ὄσιο Αὐξέντιο εἶναι λίγες. Δέν γνωρίζουμε τόν ἀκριβῆ τόπο καταγωγῆς του, οὔτε καί ἄλλα βιογραφικά στοιχεῖα του. Ἀναφέρεται ὅμως πῶς ἦταν «Ἀλαμάνος» καί μάλιστα ὅτι ἐξαρχῆς, ἀπό τή νεαρή του ἡλικία, ὑπῆρξε στρατιωτικός γενναῖος, φοβερός γιά τούς ἐχθρούς καί «ἡμερος καί προσπνής» γιά τούς στρατιῶτες του. Ἦγετο δέ τριακοσίων στρατιωτῶν. Μέ θεϊκή ἔμπνευση «ἐκ τινος δέ θειοτέρας θεωρίας» ἀποφάσισε νά ἀφήσει τή στρατιωτική ζωή καί δόξα καί «τά τοῦ κόσμου τούτου τερπνά». Τό ἀνακοίνωσε στους στρατιῶτες του καί ὅλοι μαζί - καί οἱ τριακόσιοι - ἀποφάσισαν νά ἐγκαταλείψουν τή γῆ πού βρίσκονταν καί νά ἀφιερωθοῦν ὀλοκληρωτικά στό Θεό. Ἀφοῦ βρῆκαν πλοῖο, τότε «Θεοῦ ὁδηγία» ἦρθαν στήν Κύπρο.

Ὅταν ἔφθασαν στήν Κύπρο, «δισπάρησαν» σ' ὅλο τό νησί, ὅπου ἤθελε ὁ καθένας, γιά νά ζήσει τό «μονήριον βίον», ὡς ἀσκητής. Ὁ ὄσιος Αὐξέντιος ἔφθασε στήν Καρπασία, καί κατοίκησε σέ ἓνα σπήλαιο, στήν περιοχή «Ἰούτιον», σύμφωνα μέ τό

συναξαριστή. «Γλούτιν το. Παράλιος καί ἀπότομος βράχος, οἷ κάτῳθεν ἐκτείνεται ἀλίπεδον, καλούμενον κάμπος τοῦ Γουδκλού· ἐνταῦθα ὑπάρχουσι ἐρείπια ἀρχαίου συνοικισμοῦ, μετὰ σπηλαίου καλουμένου “Ἐξαντούδι”, διότι ἐντός αὐτοῦ ἀνευρέθησαν τά λείψανα τοῦ ἀγίου Αὐξεντίου. Τό Γλούτιν ἀναφέρει καί ὁ βίος τοῦ εἰρημένου ἀγίου» (Ἐ. Π. Φαρμακίδης, Κυπριακά Χρονικά, Μάρτιος 1925). Σ’ αὐτό τό σπήλαιο μέ νηστεία καί σκληρή πνευματική ἄσκηση, μέ συνεχῆ προσευχή καί ἀγρυπνίες, μέ τή χάρη τοῦ Θεοῦ καθάρισε τήν ψυχή καί τό σῶμα του καί κατέστησε τόν ἑαυτό του ναό τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ὁ Θεός γιά τήν ὁσιότητά του, τοῦ ἔδωσε τό χάρισμα τῶν ἰάσεων καί τῶν θαυμάτων.

«Τά δέ παρ’ αὐτοῦ γεγονότα θαύματα, ἐπεὶ συντομία χρώμενοι οὐκ ἐτεθήκαμεν τῆδε τῆ ἱστορία», ἀναφέρει ὁ συναξαριογράφος, «ἐνός δέ μόνου μνησθησόμεθα, ἐξ οὔπερ καί τᾶλλα πιστωθήσονται».

Ἄφοῦ ὁ ὅσιος Αὐξέντιος ἔζησε ἀρκετά χρόνια ἀσκητικῆς ζωῆς, κοιμήθηκε εἰρηνικά στό ἀσκητικό του σπήλαιο καί ἔτσι «συγχορεύων, συνευφραίνεται ἀγγελικαῖς ὁμηγύρεσι». Ὑστερα ἀπό παρέλευση πολλῶν χρόνων πιστοί κάτοικοι τῆς περιοχῆς, τῆς «Κώμης καί τῆς Ναυτοκώμης» (πρόκειται γιά τά κατεχόμενα χωριά τῆς Καρπασίας Κώμη - Κεπήρ καί Ἐπτακώμη), βρῆκαν στό ἀσκητικό σπήλαιο τό ἱερό λείψανο τοῦ ὁσίου Αὐξεντίου νά εὐωδιάζει, «μύρα βρύων καί θαυμασίας ὁσμῆς πληρούμενον».

Οἱ κάτοικοι τῶν δύο χωριῶν ἄρχισαν νά φιλονικοῦν σέ ποιό ἀπό τά δύο θά ὀδηγεῖτο ὁ ἱερός θησαυρός. Συμφώνησαν, λοιπόν, νά τοποθετήσουν τό ἱερό σκίνωμα πάνω σέ ἄμαξα, τήν ὁποία νά σέρνουν δύο βόδια, ἕνα ἀπό τό κάθε χωριό καί νά τά ἀφήσουν νά ὀδηγήσουν αὐτά τήν ἄμαξα, χωρίς παρέμβαση ἀνθρώπινη παρά μόνο μέ τήν «ἄνωθεν Πρόνοιαν καί τήν εὐχὴν τοῦ Ὁσίου». Ἡ φιλονικεῖα ἔπαυσε καί, ἀφοῦ τοποθέτησαν στήν ἄμαξα «τό ἱερόν καί εὐωδέστατον τοῦ Ὁσίου λείψανον ἔτι σῶον καί ἀδιάφθορον», τά βόδια σταμάτησαν καί ἔμειναν ἀκίνητα

ἐκεῖ πού σήμερα βρίσκεται κτισμένος ὁ ναός τοῦ Ἁγίου, δηλαδή στήν Κώμη. Ὅταν ὁ πιστός λαός εἶδε τό «*παράδοξον τοῦ θαύματος*», ἄρχισε νά ἀναφωνεῖ τό «*Κύριε ἐλέησον*». Ἄφου κατέβασαν τό ἱερό λείψανο ἐκεῖ, ἔκτισαν ἀργότερα, ὅπως σημειώθηκε, ναό «*περικαλλῆ καί ὠραιότατον*». (Τοπική παράδοση ἀναφέρει ὅτι ἡ ἄμαξα μέ τό ἱερό λείψανο σταμάτησε στό ξωκκλήσι τῆς Ἁγίας Μαύρης καί λέγεται μάλιστα ὅτι «*οἱ διαπληκτισμοί σταμάτησαν, μόνο ὅταν ὁ ἴδιος ὁ ἅγιος σηκώθηκε καί εἶπε στούς φιλονικοῦντες χωρικούς ὅτι ἤθελε νά μείνει ἐκεῖ!*»). Ἀργότερα οἱ κάτοικοι καί τῶν δύο χωριῶν ἔκτισαν τήν ἐκκλησία, στήν ὁποία τοποθετήθηκε τό λείψανο τοῦ ἁγίου σέ τάφο κάτω ἀπό τήν κεντρική ἀψίδα τοῦ ναοῦ. Ὁ τάφος ἀπό τότε θεωρεῖτο ὡς ἀπρόσιτος. Αὐτό δεικνύει, ἴσως, γιατί δέν ἔχουμε μεταγενέστερες πληροφορίες περὶ τοῦ λειψάνου ἢ καί τό ἀντίθετο. Ὁ παλαιός ναός τοῦ ἁγίου Αὐξεντίου στό χωριό Κώμη - Κεπήρ ἀνοικοδομήθηκε ἀπό τούς κατοίκους του τό 1859. Ὁ ναός αὐτός σήμερα - ὑπό τουρκική κατοχή ἀπό τό 1974 - εἶναι ἠμικατεστραμμένος, ἐτοιμόρροπος καί παντελῶς συλημένος. Ἡ εἰκόνα τοῦ Ὁσίου, ὅπως καί ἄλλες εἰκόνες τοῦ ναοῦ του, βρίσκονται στήν Ἱερά Μονή τοῦ Ἀποστόλου Βαρνάβα, τήν ὁποία Μονή οἱ κατακτητές ἔχουν μετατρέψει σέ «Μουσεῖο». Τό σπήλαιο τοῦ Ὁσίου στήν Κώμη οἱ Τοῦρκοι τό ἔχουν φράξει ἐντελῶς μέ χῶμα καί ἔτσι εἶναι ἀπροσπέλαστο.

Τό συναξάριο τοῦ Ὁσίου ἀναφέρει πῶς οἱ πιστοί προσέρχονταν στό ἅγιο λείψανο καί πῶς αὐτό ἐπιτελοῦσε θαύματα. «*Ἐκ τούτου οὖν τοῦ θαύματος, ὡς ἔφθην εἰπῶν, πιστοῦνται καί τά ὁσημέραι παρ' αὐτοῦ τοῦ Ὁσίου γινόμενα πᾶσι τοῖς μετά πίστεως προσερχομένοις τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ λειψάνῳ, καί πανηγυρίζουσιν ἐτησίως τήν σεβασμίαν αὐτοῦ καί φωσφόρον πανήγυριν*».

Ἡ μνήμη τοῦ Ὁσίου τελεῖται στίς 28 Σεπτεμβρίου καί ἡ Ἀκολουθία του εὐρίσκεται μέ αὐτή τοῦ ἁγίου ὁμολογητοῦ Χαρίτωνος στά «Κύπρια Μηνναῖα».

Ὁ Ἀρχιμανδρίτης Ἰωήλ Γιαννακόπουλος*

(1901 - 1966)

Πρωτοπρ. Σάββα Χατζηγιωνᾶ
Θεολόγου

Στό χωριό Μαθία, κοντά στό Πεταλίδι Μεσσηνίας, γεννήθηκε τό 1901 μία πολύ ξεχωριστή προσωπικότητα τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας, ὁ Ἀρχιμ. Ἰωήλ Γιαννακόπουλος, κατά κόσμον Φώτιος Γιαννακόπουλος. Ὁ πατέρας του Νικόλαος Γιαννακόπουλος καί ἡ μητέρα του Ἀναστασία ἦταν εὐσεβεῖς χωρικοί, γονεῖς ἑννέα παιδιῶν. Στήν Καλαμάτα, ὅπου μεταφέρθηκαν οἱ γονεῖς του, τελείωσε τό Δημοτικό Σχολεῖο καί τό Γυμνάσιο. Στό Δημοτικό παρουσίαζε προβλήματα δυσμάθειας. Δυσκολευόταν νά ἀπομνημονεύσει τά μαθήματά του καί, ἐπειδή πρόσθετα εἶχε βραδυγλωσσία, τό πρόβλημα γινόταν πιά ἔκδηλο μέ ἀποτέλεσμα πολλοί νά τόν περιφρονοῦν. Ὁ ἴδιος ὅμως, μέ ἐπιμονή καί ὑπομονή, προσπάθησε νά ἀμβλύνει αὐτά τά προβλήματα, κάτι πού τελικά τό πέτυχε.

Στά χρόνια ἐκεῖνα σέ μία σπηλιά, ἔξω ἀπ' τήν Καλαμάτα, ἀσκήτευε ἕνας πρόων καταφρονητής τῆς ὀρθοδόξου πνευματικῆς ζωῆς, ὁ Ἡλίας Παναγουλάκης. Τό 1902, σέ ἡλικία 30 ἐτῶν, αὐτός ὁ μέγας ἀσκητής τῆς Καλαμάτας, παρακολουθώντας μία κηδεῖα, «ἦλθε εἰς ἑαυτόν» καί τότε ἄρχισε νά ἀσκητεῦει σέ μία σπηλιά. Σέ τούτη τή σπηλιά παρέμεινε μέχρι τό θάνατό του (17 Ἰανουαρίου τοῦ 1917). Δέν ἦταν ὅμως μακριά ἀπ' τούς ἀνθρώπους, για-

* Τό κείμενο βασίστηκε κυρίως στό βιβλίο «Ὁ πατήρ Ἰωήλ» τοῦ Μητροπολίτου Νικηπόλεως Μελετίου.

τί πολλοί τόν επισκέπτονταν, τόν ζούσαν καί ἄκουγαν τό κήρυγμά του. Ἀνάμεσα σ' αὐτούς, βρέθηκε καί ὁ μικρός Φώτης. Στή σπηλιά-ἀσκητήριο, ὁ Φώτης γνώρισε καί τό Χρῆστο, τό μετέπειτα π. Χρυσόστομο Παπασαραντόπουλο, τό μεγάλο Ἑλληνα Ὁρθόδοξο Ἱεραπόστολο τῆς Ἀφρικῆς τοῦ 20ου αἰῶνα. Ὁ μικρός Φώτης, ἀκούγοντας τά, φωτισμένα ἀπό τό Ἅγιο Πνεῦμα, λόγια τοῦ μεγάλου ἀσκητῆ τῆς Καλαμάτας, ἄρχισε νά ἐπιθυμεῖ τή μοναχική ζωή. Ἔτσι, σέ ἡλικία 15 ἐτῶν, ἀποφάσισε νά φύγει ἀπό τό σπίτι του μέ σκοπό νά μονάσει. Ὅμως ὁ πατέρας του, τόν βρῆκε καί τόν ἔφερε πίσω, ἀφοῦ ἦταν μικρός, ἤθελε ἀκόμη πέντε χρόνια γιά νά ἐνηλικιωθεῖ.

Ὅταν ἐνηλικιώθηκε καί ὑπηρέτησε τή στρατιωτική του θητεία, ἐκάρη μοναχός στήν Ἱερά Μονή Βελανιδιάς Καλαμάτας στίς 23 Ἰουλίου 1924 καί πῆρε τό ὄνομα Ἰωήλ. Δύο μῆνες ἀργότερα χειροτονήθηκε διάκονος. Στό μεταξύ πῆρε τό πτυχίο τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν καί διορίστηκε καθηγητής Θεολογίας στό Σχολαρχεῖο (Γυμνάσιο) Μεθώνης. Ἐκεῖ ἀναδείχτηκε σέ σπουδαῖο δάσκαλο. Ἐκεῖνο πού τόν χαρακτήριζε ἦταν ἡ συγκατάβασή του πρὸς τοὺς μαθητές, στοὺς ὁποίους μεταλαμπάδευε σημαντικά πνευματικά νοήματα μέ ἀπλοποιημένο τρόπο. Τόν ἐλεύθερο χρόνο του, τόν

περνοῦσε στά ἐρημικά μοναστήρια καί ἐξωκλήσια, γιά περισυλλογή καί προσευχή. Μετά ἀπό τέσσερα χρόνια, στίς 6 Ἰανουαρίου τοῦ 1929, σέ ἡλικία 28 ἐτῶν χειροτονήθηκε πρεσβύτερος.

Ἐπί δεκαπέντε χρόνια δίδασκε σέ σχολεῖα τῆς Καλαμάτας, τῆς Μεθώνης, τῆς Ἀρτεμισίας, ἀλλά καί τῆς Καβάλας. Ὅμως, ἡ αὐστηρή νηστεία, ἡ σκληρή ἀσκητική του ζωή, οἱ ἀγρυπνίες καί ἡ ἔντονη δραστηριότητα ἔφθειραν τήν υἰεῖα του, γι' αὐτό τό 1938 παραιτήθηκε ἀπό τήν Ἐκπαίδευση. Ἀφοῦ ὑπηρέτησε γιά ἓνα χρονικό διάστημα ὡς Ἐφημέριος καί Ἱεροκήρυκας στόν Ἱερό Ναό τοῦ ἁγίου Νικολάου Πευκακίων στήν Ἀθήνα, ἐπέστρεψε στήν Καλαμάτα, γιά νά μείνει ἐκεῖ μέχρι τά τέλη τῆς ζωῆς του.

Ἀσκητικός καί ἀφιλοχρήματος καθὼς ἦταν, ποτέ δέν τόν ἔθελξαν τά ὑλικά ἀγαθά. Ἡ μοναχική ἀρετή τῆς ἀκτιμοσύνης ἦταν νόμος ἀπαράβατος γιά τόν π. Ἰωήλ. Ἀπό τά χρήματα πού ἔπαιρνε ἀπό τή μικρή σύνταξή του, κρατοῦσε ἐλάχιστα γιά τό λιτό βίο του καί τά ὑπόλοιπα τά μοίραζε στοὺς ἐνδεεῖς ἢ τά χρησιμοποιοῦσε γιά τήν ἐκτύπωση τῶν βιβλίων του. Παρά τό γεγονός ὅτι ὑπῆρξε ἡ πρώτη ἱερατική προσωπικότητα στή Μητρόπολη τῆς Μεσσηνίας μέ πανελλίνια φήμη, ἐντούτοις παρέμεινε ταπεινός, μακριά ἀπό θορύβους καί διαφι-

μίσεις. Ποτέ δέν έπεδίωξε νά καταλάβει έπισκοπική έδρα. Ήλεγε ότι ή Έκκλησία δέν έχει ανάγκη μόνο από στρατηγούς, αλλά και από καλύτερους άξιωματικούς.

Τό 1960 κάποιες εύλαβείς κοπέλες (τέκνα του πνευματικά) ζήτησαν νά μονάσουν. Ήτσι, ό π. Ίωήλ αποφάσισε νά ίδρύσει Ήσυχαστήριο, κατά τό πρότυπο τής μακραίωνης παράδοσης του Όρθόδοξου Μοναχισμού. Χρήματα δέν ύπϊρχαν, αλλά ούτε θεώρησε σωστό νά διακόψει τίν έκδοση των ύπομνηματισμών του στην Παλαιά Διαθήκη, χάριν τής άνοικοδόμησης τής Μονής. Ήτσι, τό 1962 μέ χρήματα των ένδιαφερομένων ύποψηφίων μοναζουσών άγοράστηκε ένα κτήμα έξω από τίν Καλαμάτα, κοντά στην κοινότητα Φαρών. Στίς 24 Ίουλίου 1962 τέθηκε ό θεμέλιος λίθος. Στά λίγα κελλιά πού δημιουργήθηκαν, έγκαταστάθηκαν τή χρονιά εκείνη οι πρώτες αδελφές. Ήταν οι όσιότατες μοναχές Πελαγία, πού εκτελούσε χρέη Ήγουμένης, και Χριστονύμφη. Ό κτίτορας τής Μονής π. Ίωήλ προβληματίστηκε έντονα επ' όνόματι ποιου άγιου νά αφιερώσει τό Ήσυχαστήριο. Του πρότειναν νά τό αφιερώσει στον προφήτη Ίωήλ. Ένψ αρχικά διαφωνούσε, τελικά πείστηκε, διότι τό όνομα του Προφήτη θά έπεσκίαζε τό δικό του.

Ό άείμνηστος π. Ίωήλ Γιαννα-

κόπουλος ήταν άνθρωπος μέ πλατιά μόρφωση - θεολογική, φιλοσοφική, ένγκυκλοπαιδική - και κριτικό μυαλό. Άριστος άπολογητής των δογματικών άληθειών και τής παραδόσεως τής Όρθόδοξου Πίστεως, δόκιμος έρμηνευτής, συγγραφέας γόνημος και αρκετά παραγωγικός. Άναδείχθηκε σ' ένα από τους πολυγραφότερους Έλληνες κληρικούς. Συνολικά τά βιβλία του ύπερβαίνουν τά σαράντα. Στή συγγραφική του εργασία τόν είχε βοηθήσει πολύ και ή γλωσσομάθειά του. Μόνος του, μέ προσωπική μελέτη, είχε μάθει καλά τή γερμανική, τή γαλλική, τίν άγγλική, τίν έβραϊκή και τή λατινική γλώσσα.

Μεγάλο μέρος στό συγγραφικό του έργο κατέχουν τά άπολογητικά και άντιαρετικά έργα. Μεγαλύτερο, ώστόσο, και ουσιαστικότερο είναι τό έρμηνευτικό του έργο. Έρμήνευσε τά τέσσερα Εύαγγέλια, τίς Πράξεις των Άποστόλων και τίν Άποκάλυψη. Έκείνο βέβαια πού τόν επέβαλε στην συνείδηση του ένκκλησιαστικού πληρώματος ήταν ό έρμηνευτικός ύπομνηματισμός πού έκανε και στά 49 βιβλία τής Παλαιάς Διαθήκης. Οι 26 τόμοι μέ τίς επτά χιλιάδες σελίδες είναι ένας καταπληκτικός άθλος. Για τό έργο του αυτό δέχτηκε τά συγχαρητήρια και τίς εύλογίες του Οικουμενικού Πατριαρχείου, τής Έκκλησίας τής Ελλάδος και βραβεύτηκε

ἀπό τὴν Ἀκαδημία Ἀθηνῶν. Στὴ βράβευση (31 Δεκεμβρίου 1965) δὲν ἤθελε νὰ πάει, γιὰ νὰ ἀποφύγει τὴ ματαιοδοξία, ἀλλὰ στὸ ἐπιχείρημα τοῦ μαθητῆ του, Ἀρχιμανδρίτη τότε, Μελέτιου Καλαμαρά ὅτι θὰ πολεμηθεῖ ἀπὸ τὸ πάθος τῆς κενοδοξίας, ἂν δὲν πάει, ἀποφάσισε νὰ ταπεινωθεῖ καὶ νὰ παραστεῖ.

Ὁ π. Ἰωὴλ ἦταν ἕνας ἀληθινὸς πνευματικὸς ὁδηγός. Ἦξερε νὰ πλησιάζει τὸν καθένα καὶ νὰ διαλέγεται μὲ τὸ διανοούμενο τὸ ἴδιο ἄνετα καὶ φυσικά, ὅπως καὶ μὲ τὴν ἀπλῆ γυναῖκα τοῦ λαοῦ. Ὡς λειτουργός ἦταν ἄριστος, μὲ τὴν ὑποδειγματικὴ Θεία Λειτουργία πού τελούσε καὶ τὴν τάξη καὶ τὴν εὐπρέπεια πού ἐπέβαλλε.

Μεγάλο σέ ἔκταση καὶ σημαντικό σέ πνευματικὸ βᾶθος ἦταν τὸ ἐξομολογητικὸ του ἔργο. Τὸ κήρυγμα του ἀπλό, ζωντανό, χωρὶς πομπώδεις ἐκφράσεις, μὲ παραδείγματα ἀπὸ τὴ ζωὴ, χριστοκεντρικὸ καὶ ἀγιογραφικὸ, οἰκοδομοῦσε τὴν ψυχὴ καὶ τὴν στήριζε πνευματικά. Γενικά, ὁ μακαριστὸς Γέρον Ἰωὴλ δὲν ἦταν μόνον ἕνας διακεκριμένος θεολόγος καὶ φωτισμένος κληρικός, ἀλλὰ καὶ μία ζωντανὴ πνευματικὴ προσωπικότητα. Μία ἀναγεννημένη ὑπαρξη καὶ μία μεγάλη καρδιά. Ἕνας Ὁρθόδοξος μαχητὴς πού ἀγωνιζόταν πάνοπλος στὴν πρώτη γραμμὴ τῆς Ἐκκλησίας. Παράδειγμα ὀλοκληρωμένου ἀνθρώπου καὶ

κληρικοῦ.

Ἡ ἐξαντλητικὴ ἐργασία του ὡς Ἱεροκήρυκα καὶ Ἐξομολόγου, ἡ καθημερινὴ μελέτη καὶ συγγραφή μαζί μὲ τὴν αὐστηρὴ ἀσκητικὴ ζωὴ, κλόνισαν τὴν ἤδη βεβαρημένη ὑγεία του. Ὑπέστη πνευμονικὸ οἴδημα καὶ ἔμφραγμα μυοκαρδίου. Παρὰ τὴν κρίσιμη κατάστασή του ὁ π. Ἰωὴλ ἦταν ἤρεμος καὶ συνεχῶς ψέλλιζε: «Δόξα Σοι ὁ Θεός, δόξα Σοι ὁ Θεός!».

Τὸ πρωὶ τῆς 23ης Δεκεμβρίου τοῦ 1966, ἀφοῦ διάβασε μόνος του τίς εὐχὲς τῆς Θείας Μεταλήψεως καὶ κοινώνησε τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων, εἰρηνικός, γαλίνιος παρέδωσε τὸ πνεῦμα του στά χέρια τοῦ Κυρίου, τοῦ ὁποῖου πιστός καὶ ἀφοσιωμένος λειτουργός ὑπῆρξε σ' ὅλη του τὴ ζωὴ. Ἡ κηδεῖα του ἔγινε τὴν ἄλλη ἡμέρα, παραμονὴ τῶν Χριστουγέννων, μὲ κάθε ἐπισημότητα, χοροστατοῦντος τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Μεσσηνίας κ. Χρυσοστόμου, μὲ τὴ συμμετοχὴ πολλῶν κληρικῶν καὶ πλῆθους πιστῶν. Μὲ πόνον ψυχῆς, μὲ δάκρυα στά μάτια, ὁ ὀρθόδοξος λαὸς τῆς Καλαμάτας τὸν συνόδευσε στὴν τελευταία του κατοικία καὶ ἀποχαιρέτισε τὸν πνευματικὸ του πατέρα. Τὸ σεπτὸ σκίνωμά του ἀναπαύεται δίπλα ἀπὸ τὸ Καθολικὸ τοῦ Ἡσυχαστηρίου πού ἱδρύσε, προσδοκώντας, ὅπως ἀναγράφεται στὸν τάφο του, «Ἀνάστασιν νεκρῶν»!

Πνευματικοί Λόγοι τοῦ π. Ἰωήλ

- Χωρίς σταυρό, κανείς δέν πάει στόν Παράδεισο. Ὅμως, τό σταυρό μας πρέπει νά τό σηκώνουμε καί ὄχι νά τό σέρνουμε! Γιά νά σηκώσεις τό σταυρό σου, πρέπει νά δεῖς τό θέμα πού σέ ἀπασχολεῖ, πνευματικά σωστά. Τότε ὁ σταυρός εἶναι «ἐλαφρός καί χρηστός».
 - Νά ἔχετε διαφάνεια. Νά εἶστε εἰλικρινεῖς. Πέρα γιά πέρα. Τό ναί νά εἶναι ναί. Καί τό ὄχι, ὄχι. Μή ξεχνάτε ποτέ τοῦτο: Ὅ,τι ἔχετε στήν καρδιά, δέν ὑποχρεοῦστε νά τό ἔχετε καί στά χεῖλη. Μά, ὅτι ἔχετε στά χεῖλη, εἶναι ἀπαραίτητο νά τό ἔχετε καί στήν καρδιά.
 - Δέν ὑπάρχει μεγάλη καί μικρή ἁμαρτία. Μικρή ἢ μεγάλη, ἡ ἁμαρτία εἶναι πάντοτε ἁμαρτία. Οἱ πολλές μικρές ἁμαρτίες μᾶς κάνουν μεγαλύτερο κακό ἀπό ὅτι μία μεγάλη, γιατί οἱ μικρές περνοῦν ἀπαρατήρητες καί ἔτσι δέν φροντίζουμε νά τίς διορθώσουμε. Ἡ μεγάλη ἁμαρτία «ἐνώπιόν μου ἐστι διά παντός».
 - Ὁ Χριστιανός δέν εἶναι καρπαζοεισπράκτορας. Ὅταν σᾶς ἀδικοῦν, ἔχετε δικαίωμα νά ζητᾶτε δικαιοσύνη. Μά εἴτε τήν βρίσκετε εἴτε ὄχι, ὀφείλετε νά ἔχετε ἀγάπη καί νά συγχωρεῖτε. Γιατί τό τέλειο εἶναι ἡ ἀγάπη. Ὁ Κύριος μία φορά ζήτησε, ἀδικούμενος, δικαιοσύνη, γιά νά τήν ἀγιάσει. «Εἰ κακῶς ἐλάλησα,
- μαρτύρησον περί τοῦ κακοῦ, εἰ δέ καλῶς, τί μέ δέρεις»;
- Τόν ἀδελφό σου, θά τόν βοηθήσει καί θά τόν φωτίσει μόνο τό παράδειγμά σου, δηλαδή ἡ συνέπεια λόγων καί ἔργων.
 - Νά μὴν ὑπερηφανεύεστε, ὅταν σᾶς ἐπαινοῦν. Καί νά μὴ πικραίνεστε, ὅταν σᾶς κατηγοροῦν. Νά σᾶς ἐνδιαφέρει μόνο τί γνώμη ἔχει ὁ Θεός, «ὁ ἐτάζων καρδίας καί νεφρούς». Οἱ ἄνθρωποι δέν γνωρίζουν τήν ἀλήθεια.
 - Χωρίς ταπείνωση, ὁ ἄνθρωπος δέν βλέπει Θεοῦ πρόσωπο. Ταπείνωση γιά τό σῶμα εἶναι ἡ νηστεία, ἡ ἀγρυπνία, ἡ σκληραγωγία καί γενικῶς ἡ ἄσκησις. Ταπείνωση γιά τήν ψυχή εἶναι ἡ ἀφάνεια. Ἐπίσης λοιπόν καί ἀφάνεια. Νά, τά μέσα πού κρατοῦν σέ ταπείνωση καί τό σῶμα καί τήν ψυχή.
 - Κοιτάζουμε τί εἶπαν καί τί ἔγραψαν οἱ Πατέρες καί ὄχι τό πῶς ἔζησαν. Ἄντί νά κάνουμε σχόλια στά κείμενα τῶν Πατέρων, θά ἔπρεπε καλύτερα νά ἀντιγράψουμε τή ζωή τους.
 - Δύναμις δέν εἶναι μόνο νά ἀναπτύσσεις τίς δυνάμεις σου, ἀλλά καί τό νά τίς συγκρατεῖς, ὅποτε πρέπει. Ἄλλιῶτα μοιάζεις μέ αὐτοκίνητο χωρίς φρένα. Αὐτό ὅμως δέν εἶναι δύναμις, ἀλλά ἀδυναμία.

Ἀνανέωση

Ἑλένης Ἀναστασίου
Ἐκπαιδευτικοῦ

«Καλοκαίρι...». «Διακοπές, ξεκούραση, ἀνανέωση...». «Νά πάρουμε δυνάμεις γιά τή νέα χρονιά πού ἀκολουθεῖ...». Αὐτές οἱ κουβέντες ἀκούγονταν παντοῦ τόν Ἰούνιο, ὅταν ἔκλειναν τά σχολεῖα. Ὅλοι ἀναφέρονταν στήν ξεκούραση τοῦ σώματος, στήν ἀνανέωση τῆς ἐμφάνισής τους. Συζητοῦσαν γιά τά ταξίδια πού εἶχαν ὀργανώσει, γιά τίς ἐκδρομές στήν παραλία, γιά τίς ἀτέλειωτες ὥρες ὕπνου. Αὐτό θά πεῖ καλοκαίρι!

Ἐμένα ὁμως ἡ λέξη 'ἀνανέωση' ἀλλοῦ μέ πηγαίνει. Τήν ἔχω συνδέσει μέ κάτι ἐσωτερικό. Ξεκούραση καί ἀνανέωση τῆς ψυχῆς μου. Τώρα, πού θά ἔχω περισσότερο χρόνο, νά κάνω πράγματα πού δέν προλάβαινα νά κάνω, ὅταν εἶχα σχολεῖο. Νά διαβάζω βιβλία, νά βλέπω πύο συχνά τίς παρεές μου καί νά συζητᾶμε. Τώρα θά μοῦ πεῖς, ὅλη τή χρονιά διάβαζες καί τίς παρεές σου τίς ἔβλεπες κάθε μέρα στό σχολεῖο καί στά φροντιστήρια. Δέν εἶναι τό ἴδιο. Τώρα θά διαβάζω βιβλία πού θά μοῦ διδάσκουν ἄλλα πράγματα, ἀξίες ζωῆς. Καί οἱ συζητήσεις μου δέν θά ἀφοροῦν μία δύσκολη ἄσκηση στά μαθηματικά ἢ τήν ἀνάλυση ἑνός ποιήματος στή Λογοτεχνία. Θά μιλάμε γιά τούς στόχους μας, τούς πνευματικούς μας στόχους καί τό πῶς θά ἀνέβουμε τά σκαλοπάτια στήν κλίμακα τῶν ἀρετῶν.

Εἶναι καί ἡ Κατασκίνωση. Ἐκεῖ πάντοτε δουλεύουμε σέ συγκεκριμένους στόχους. Ἀλλά πάντοτε θέτουμε καί καινούργιους, ὁ καθένας αὐτούς πού χρειάζεται γιά τήν καλύτερευση τοῦ ἑαυτοῦ

του ὡς ἀγωνιζόμενου Χριστιανοῦ. Παίρνουμε ἀποφάσεις γιά τά ἐλαττώματα πού θά ἐξαλείψουμε ἀπό τό χαρακτήρα μας καί τούς ἀγῶνες πού θά ἀναλάβουμε. Ἐχω τόσα πολλά νά κάνω αὐτό τό καλοκαίρι... Νά 'ταν πύο μεγάλες αὐτές οἱ διακοπές...

Καί τελείωσαν οἱ διακοπές! Εἶναι Σεπτέμβρης καί ἐπιστρέφω στή ρουτίνα μου: σχολεῖο, φροντιστήρια, διάβασμα καί πάλι ἀπ' τήν ἀρχή... Κάτι ὁμως εἶναι διαφορετικό. Κάποιοι καινούργιοι στόχοι δουλεύονται μέσα μου. Ἀνανεώθηκα λοιπόν! Ἐθεσα καινούργιους στόχους! Νά μίν τούς παρατήσω μόνο. Νά μίν ἀπορροφηθῶ ἀπό τά καθημερινά καί νά βάλω σέ δεύτερη μοῖρα τίς ἀποφάσεις μου... Δέν μπορεῖ, θά ἀγωνισθῶ! Θά ἀρχίσει καί τό Κατηχητικό σέ λίγες βδομάδες καί θά μέ βοηθήσει στόν ἀγῶνα μου.

Δόξα τῷ Θεῷ! Ἄλλο ἕνα καλοκαίρι πέρασε καί ἡ ξεκούραση καί ἡ ἀνανέωση ἐπῆλθαν ὅπως ἀκριβῶς τίς ἠθελα: ἐσωτερικά! Πῆρε δυνάμεις ἡ ψυχὴ γιά νά ἀρχίσει καί νά πορευθεῖ στή νέα χρονιά.

Ἐμπρός λοιπόν! Ὅσο θέλουμε τήν ἐπιτυχία στά μαθήματα, θέλουμε καί τήν ἐπιτυχία στήν πνευματική ζωή. Μέχρι τό ἄλλο καλοκαίρι νά εἶμαστε περήφανοι πού πετύχαμε τούς στόχους μας καί ἀποφασισμένοι νά ὑλοποιήσουμε τούς ἐπόμενους.

